

HAT-KP-1-2024/1-000404 Erdély 2025. június 2-6.

Kis idegenvezetők témái 7.A & 7.B

Minden témáról egy A/4-es oldalnyit kell írni mindenkinek, amit vagy a buszon, vagy az adott helyszínen elmesél/felolvas.

A pályázati anyaghoz csatoljuk az összegyűjtött anyagot, ezért azonos formátumban kell elkészíteni ezeket: *2,5cm-es margók, Times New Roman, 12 pt, 1,5 sorköz, képek nélkül*. Több forrásból kell dolgozni, azok feltüntetésével!

Nem összeollózott (ctrl+C - ctrl+V) Wikipédia kivonatok kellene, hanem a többi gyerek számára is élvezhető, érdekes fogalmazások!

A kész művet az osztályfőnöknek kell elküldeni. Határidő: 2025. május 19. hétfő 14:30! Az osztályfőnök egy dokumentumba másolva küldi tovább.

	2025.	HELYSZÍN	TÉMA	IDEGENVEZETŐ
1.	június 2. hétfő	<i>Buszon</i>	Nagyszalonta – Csonka torony	Domján Lilla7.A
2.		<i>Buszon</i>	Arany János balladái	Bagóczky Tamás 7.B
3.		<i>Buszon</i>	Arany János élete	Kövér Erik Tamás7.A
4.		<i>Buszon</i>	Nagyvárad (kapcsolódások Szegedhez)	Bálint Csanád 7.B

5.		<i>Nagyvárad – Székesegyháznál</i>	Székesegyház, Szent László	Kovács Léna7.A
6.		<i>Nagyvárad – Ady-múzeumnál</i>	Ady Endre	Borcsik Emma 7.B
7.		<i>Buszon</i>	Király-hágó	Kurucsai Blanka7.A
8.		<i>Buszon</i>	Kalotaszeg – néprajz, természetrájz	Ékes Bulcsú 7.B
9.		<i>Buszon</i>	Kalotaszentkirály	Petényi Regő7.A
10.	június 3. kedd	<i>Buszon</i>	Kolozsvár (kapcsolódások Szegedhez)	Fodor Leila 7.B
11.		<i>Kolozsvár - Házsongárdi temetőben</i>	Házsongárdi temető – híres magyarok sírjai	Ambrus Hunor 7.A
12.		<i>Kolozsvár – Farkas utcai templomnál</i>	Összehasonlítása a szegedi Mátyás téri templommal	Govrik Lehel 7.B
13.		<i>Kolozsvár Szent- Mihály templom előtt</i>	A Szent-Mihály templom és történelmi jelentősége	Kecskés Alex 7.B

14.		<i>Buszon</i>	Szováta	Horváth Mátyás 7.B
15.		<i>Buszon</i>	Parajd és a sóvidék	Ferenci Boldizsár 7.A
16.		<i>Buszon</i>	Korond és a fazekasság	Kis-Lengyel Dávid 7.B
17.		<i>Buszon</i>	Szejkefürdő – Orbán Balázs	Csendes Nóra 7.A
18.		<i>Szejkefürdő – buszon</i>	A székelység	Kiss Jázmin 7.B
19.		<i>Buszon</i>	Hagyományos erdélyi ételek (fűszerek)	Kis-Patik Ádám 7.A
20.	június 4. szerda	<i>Csikrákoson buszon induláskor</i>	Csikrákos (Erődtemplom, Zöld Péter, Cserei Mihály)	Kis Léna 7.B
21.		<i>Buszon</i>	Békás-szoros	Pongó Áron 7.A
22.		<i>Buszon</i>	A békási víztározó	Kiss Petra 7.B
23.		<i>A Gyilkos-tó partján</i>	Gyilkos-tó (keletkezése + legendája)	Gémes Hanga 7.A
24.		<i>Buszon</i>	Az Ezeréves-határ	Kovács Ábel 7.B

25.		<i>Buszon</i>	Maros (Marosfőtől Szegedig)	Terhes Zsombor7.A
26.		<i>Buszon</i>	Csíksereda	Kökényesi Réka7.B
27.		<i>Csíkсомlyón a nyeregben</i>	Csíkсомlyó, a csíkсомlyói búcsú	Sarnyai Csenge7.A
28.		<i>Buszon</i>	Madéfalvi veszedelem	Paku Bence 7.B
29.	június 6. csütörtök	<i>Székelyderzs vártemplomnál/Buszon</i>	A székelyderzsi unitárius vártemplom (erődtemplom)	Kiss Laura7.A
30.		<i>Buszon</i>	Székelyudvarhely (a legmagyarabb város)	Patel Salena7.B
31.		<i>Buszon</i>	Petőfi Sándor (az 1848/49-es szabadságharc Erdélyben)	Köles Eszter 7.A
32.		<i>Buszon / Segesvár óvárosban</i>	Segesvár – óratorony, Drakula-ház, szász emlékek	Rácz Nóra 7.B
33.		<i>Buszon</i>	Marosvásárhely – vár,	Szekeres Márta 7.C

			Kultúrpalota, Bolyaiak	
34.		<i>Buszon</i>	Tordai-hasadék – Szt. László monda	Retek András 7.B
35.		<i>Buszon</i>	Torockó - Székelykő	Somogyi Zita 7.C
36.	június 7.	<i>Buszon</i>	Tordai sóbánya	Szegedi Bora 7.B
37.	péntek	<i>Buszon / vártemplomnál</i>	Nagyenyed – vártemplom, kápolna-domb, két fűzfa	Tóth Réka 7.B
38.		<i>Buszon / Hunyadiak síremlékénél</i>	Gyulaféhevár – Hunyadiak síremléke	Boldizsár Villó 7.B
39.		<i>Buszon / a várnál</i>	Déva vára – Kőmíves Kelemenné balladája	Elek Sára 7.B
40.		<i>Buszon</i>	Arad - Aradi vértanúk	Ökrös Attila 7.B

Kövér Erik

Arany János élete

Arany János 1817. március 2-án született a Bihar megyei Nagyszalontán, egy szegény református vallású, művelt családban. Édesapja, Arany György egykori szabó és földműves volt, édesanyja, Megyeri Sára háztartásbeli, de mindketten sokat olvastak. Tízgyermekes családból származott, de csak ő és nővére, Sára maradtak életben. Már kisgyermekként is sokat olvasott, és hamar megmutatkozott tehetsége. Apja hamuval tanította írni és olvasni, s mire 6 évesen iskolába kerül, nem csak tökéletesen olvasott, hanem némi olvasottsággal is rendelkezett. Tanulmányait a helyi iskolában kezdte, majd 1833-tól a híres debreceni Református Kollégiumba járt, ahol latinul, görögül és más tantárgyakat is tanult. Itt kezdett el komolyabban verselni. Bár jól tanult, családi gondok és anyagi nehézségek miatt abbahagyta tanulmányait, és rövid ideig színész is volt. Később hazatért Nagyszalontára, ahol 1840-ben a város segédjegyzője lett. Ugyanebben az évben feleségül vette Ercsey Juliannát. Egy lányuk Arany Julianna és egy fiuk született, Arany László, aki később maga is író lett. 1846-ban írta meg híres elbeszélő költeményét, a Toldi-t, amellyel megkapta a Kisfaludy Társaság díját, és ezzel híres lett. A mű nagy sikert aratott, és Petőfi Sándor is elismeréssel írt róla. A Toldi története egy erős, de érzékeny fiú, Toldi Miklós kalandjait meséli el. A költő később két folytatást is írt hozzá: Toldi estéje és Toldi szerelme címmel. A Toldi sikere után Arany az irodalom világába került. 1851-ben Nagykőrösön tanárként kezdett tanítani, ahol kilenc évig élt. Itt írta több jelentős költeményét is. 1860-ban Budapestre költözött, és különféle irodalmi tisztségeket vállalt. A Magyar Tudományos Akadémia tagja, majd főtitkára lett, és vezette a Kisfaludy Társaságot is. Élete végén már ritkábban írt, de versei mély érzelmeket fejeztek ki. Ezeket az írásait Őszikék néven ismerjük, mert sok köztük az elmúlásról, öregségről, fájdalomról szól. Közben több közeli barátját, köztük Petőfit és feleségét is elveszítette. Arany János 1882. október 22-én hunyt el Budapesten. A Kerepesi temetőben helyezték örök nyugalomra.

Források:

[https://hu.wikipedia.org/wiki/Arany_J%C3%A1nos_\(k%C3%B6lt%C5%91\)](https://hu.wikipedia.org/wiki/Arany_J%C3%A1nos_(k%C3%B6lt%C5%91))

<https://tudasbazis.sulinet.hu/hu/magyar-nyelv-es-irodalom/irodalom/irodalom-6-osztaly/a-szerzo-es-kora/eletutja>

<https://erettségi.eu/tétel/arany-jános-1817-1882>

DOMJÁN LILLA

NAGYSZALONTA – CSONKATORONYA

Nagyszalonta legrégebb nevezetessége a főtéren álló csonka torony, Szalonta egykori várának őrtornya, amelyben puskaport és fegyvereket tároltak. A várat 1620-ban a hajdúk kezdték el építeni, 1936-ra készült el és egészen 1658-ig állt. Akkortájt a török portyázott a környéken és egyesek szerint az egyik támadásakor a vár nagy része is romba dőlt. Mások szerint a fejedelem parancsára rombolták le, vagy égették fel, nehogy török kézre kerüljön. Tény, hogy 1658-ból csupán a három emeletes őrtorony maradt fenn, és *Csonkatorony* néven vált ismertté. A toronyra 1899-ben építettek még egy emeletet. Ez a négyemeletes torony ad otthont az *Arany János Emlékmúzeumnak*, mely Nagyszalonta leghíresebb szülöttének, Arany Jánosnak (Nagyszalonta, 1817. március 2. – Budapest, 1882. október 22.) állít emléket. Ebben a vastag falú, kicsiny ablakokkal és lőrésekkel tarkított toronyban ugyanis 1899 óta “üzemel” Románia legrégebb magyar irodalmi múzeuma, az Arany Jánosra vonatkozó emlékek legjelentősebb gyűjtő- és megőrző helye, hála Arany Lászlónak, aki néhány évvel édesapja halála után Szalonta városának adományozta a költő bútorainak, ruháinak, könyvtárának, kéziratának egy jelentős részét. A gimnáziumi emlékszobában kiállított hagyatékot a múzeummá alakított Csonkatoronyba Arany László javaslatára helyezték át, és a felújításhoz gyűjtött pénzből a torony a Vajdahunyad vár mintájára kapott tetőzetet. A díszes bejárat ékessége a Szeszák Ferenc által 1907-ben készített Arany Jánost ábrázoló szobor. Az épületet Arany Ótorony, míg Petőfi Csonka torony című versében, sőt rajzban is megörökítette. A múzeumot a 2017-es Arany János emlékévként keretében felújították, teljes festés, fűtéskorszerűsítés, a múzeum modernizálása után 2018-ban adták át ismét a nagyközönségnek.

A Csonkatorony nem hétköznapi kiállítótér, az egyes szobák nem egymás mellett helyezkednek el, hanem önálló emeleteken találhatók. A *földszinten* Nagyszalonta történelmének kulcspillanatai elevenednek meg a középkortól a 19. századig, bemutatva annak hatását a költő műveire. Az *első emeleten* Arany János életét néhány személyes tárgyának bemutatásával követhetjük végig, a *második emelet* ember és költészet kultikus összekapcsolódását mutatja be, itt kapott helyet Barabás Miklós felújított Arany-portréja is. A *harmadik emeleten* az akadémiai szolgálati lakás egykori bútorait találjuk, egyszerre láthatunk szalont, háló- és dolgozószobát. A *negyedik emeletet* kilátónak nyitották meg. A kiállításhoz érintőképernyős okostelefonon vagy tableten követhető virtuális felület is tartozik, melyen az angol és román

nyelvű kísérő mellett helyet kaptak kiegészítő anyagok, valamint a látogatóknak lehetősége nyílik játékos formában tanulni Arany János életéről és költészetéről.

Források:

1. https://www.welcometoromania.eu/DN79/DN79_Salonta_Turnul_m.htm
2. <https://www.hallgatniaranyt.hu/arany-tura/szulohelyem-szalonta/a-csonkatorony/>
3. <https://akovekmeselnek.hu/a-nagyszalontai-csonkatorony-tortenete/>
4. <https://pim.hu/hirek/atadtak-felujitott-csonka-tornyot-nagyszalontan>
5. Wikipédia

Kovács Léna

Szent László , Székesegyház

A nagyváradi római katolikus székesegyház a legnagyobb **barokk** stílusban épült templom Romániában.

Vaskói és **carrarai** márvány borítja. Két oldalsó hajója és két templomtornya van

A székesegyház előtt látható **Szent László** szobra, mely eredetileg a főtéren állt, de az új román hatalom elől **1921-ben** idekerült.

Közel hozzá látható egy másik kisebb méretű **Szent László** szobor is. Amelyet **2000-ben**, a restaurálási munkák befejezése után került a talapzatra, a szobrot

ugyanis **52 éven** át a föld alatt rejtegették. Ez **Nagyvárad** legrégebbi **barokk** kőszobra.

A püspökség székhelye **Szent László** uralkodásának idején került át **Biharról Nagyváradra**.

messze földön híres istenítéletek, az úgynevezett tüzesvaspróbák színhelye volt a **XII-XIII** században.

Ennek során a vádlottak vagy a peres felek egy tűzben felhevített vasgolyót kellett

hordozzanak néhány lépésen át. Majd kezüket bekötözve három nap után, a kápolna tagjai a

seb állapotából és a gyógyulás mértékéből következtettek a per alatt álló személy bűnösségére.

A **székesegyház** építésének elkezdése **Forgách Pál** püspök nevéhez fűződik, aki a tervek elkészítésére

Franz Anton Hillebrandt fiatal bécsi építészrt kérte fel. Az alapok kiásása még **1751-ben**

megkezdődött.

Egy legenda szerint **Szent László** a templomba van eltemetve, A nagy ünnepek alkalmával körmenetet tartanak (vonulást) **Szent László hermájával**, amely az ereklyét őrzti, **Szent László** koponyájának egy darabját.

A **herma** pedig egy körülbelül egy 60cm magas mellszobor. A **herma** jelenleg a győri bazilikában található.

A **püspöki palota**, a **Kannonok-sor** és a **székesegyház** együtt alkotják a **Nagyvárad barokk** város részét.

https://hu.wikipedia.org/wiki/Nagyv%C3%A1radi_r%C3%B3mai_katolikus_sz%C3%A9kesegyh%C3%A1z

<https://www.explorecarpathia.eu/hu/romania/nagyvarad-oradea/szent-laszlo-romai-katolikus-szekesegyhaz>

https://hu.wikipedia.org/wiki/Szent_L%C3%A1szl%C3%B3_herm%C3%A1ja

<https://sanctusladislaus.ro/szekesegyhaz/>

Kurucsai Blanka - **Érdekességek a Király-hágóról:**

1. Történelmi határ

- A Király-hágó évszázadokon keresztül *Erdély kapujaként* funkcionált. Az Osztrák–Magyar Monarchia idején a **Magyar Királyság** és az **Erdélyi Fejedelemség** határvonala húzódott itt.
- Innen ered a neve is: „Király-hágó” – utalás a „Király” földjére, azaz Magyarországra.
- A „király” szó a nevében is arra utal, hogy egyfajta hivatalos, királyi útvonalként tartották számon, amelyen keresztül hadseregek, küldöttségek, és kereskedők vonulhattak be Erdélybe.

2. Fontos közlekedési és kereskedelmi útvonal

- A hágón halad át a **DN1-es főút**, ami **Nagyváradot (Oradea)** köti össze **Kolozsvárral (Cluj-Napoca)**.
- Történelmileg ez volt az egyik legfontosabb útvonal, amely Erdélyt összekötötte a Magyar Alfölddel.
- Fontos kereskedelmi útvonal volt, a két ország rész közt, többek között itt szállították az erdélyi sóbányákból Magyarország más részeire a kitermelt nyersanyagot.

3. Természeti szépségek

- A hágó és környéke **hegyvidéki táj**, sűrű erdővel, meredek lejtőkkel és panorámás kilátással. Aki szereti a természetjárást, itt bőven talál felfedeznivalót, kisebb kilátók és túra útvonalak tarkítják.

4. Stratégiai szerep

- Történelmi időkben (pl. az 1848–49-es szabadságharc vagy az első világháború idején) hadászati szempontból is jelentős volt: a hágó ellenőrzése fontos stratégiai előnyt jelentett.

5. Kultúrtörténet

- A Király-hágó gyakran szerepel magyar irodalmi művekben és történelmi beszámolóokban mint Erdély bejárata. A régi utazók és írók gyakran említették meg a táj szépségét és az átkelés nehézségeit.

6. Magassága

- A hágó tengerszint feletti magassága kb. **582 méter** – tehát nem tartozik a legmagasabb hágók közé, de a környező tájhoz képest mégis jelentős.

Forrás:

<https://magyar-ertekmentes.hu/2019/07/26/erdely-osi-kapuja-a-kiraly-hago/>

<https://hu.wikipedia.org/wiki/Kir%C3%A1ly-h%C3%A1g%C3%B3>

Petényi Regő

Kalotaszentkirály

A Kolozs megyei falu Bánffyhunyardtól néhány kilométerre az Erdélyi Szigethegység dombjai által körbehatárolt részen, a Felszege-medencében terül el. A települést a Kalota-patak szeli ketté, lakóinak elődei a patak két partján telepedtek le. A jobb parton található Zentelke, a bal parton pedig Szentkirály. A két falu 1968-ban egyesült, lakóinak száma megközelíti az 1200 főt.

Kalotaszentkirály környéke már a római korban is lakott volt. Ezt régészeti leletek bizonyítják, melyek a falu közelében feltárt sírlemlékből kerültek napvilágra.

Nevének eredete a honfoglalás korára nyúlik vissza. Ezen a területen a Kalota nemzetség telepedett le, melyről a patakot is elnevezték. A Szentkirály nevet István király szentté avatása után vette fel, a Kalota előnevet pedig a patakról kapta. Árpád-kori település, 1288-ban Kun László király a Mikola családnak adományozza ezt a területet. A települést a történelmi dokumentumok több néven is említik:

Senkral, Zenthkyral, Kalota Zenthkyral, Málnabércz, Kalotavize.

Kalotaszentkirályhoz Ady-émlék is kapcsolódik. Ady Endrét rokoni szálak fűzték Kalotaszentkirályhoz. A faluban, Ady Endre hársfája alatt találjuk az 1994-ben készített Ady-émlékművet. A költő 1914 júniusában járt itt először Boncza Bertával. A fa alatt ülve versírássra ihlette a templomból hazafelé tartó, színes népviseletbe öltözött emberek látványa, így született meg *A Kalota partján* című verse, melynek első sorai így hangzanak: „Pompás magyarok, templomból jövet / Mentek át a Kalota folyón /

Szentkirályt és Zentelkét története során többször érte támadás. 1658-ban II. Rákóczi György serege elleni büntető hadjárat során török-tatár hadak dúlták fel. 1848 őszén a szomszédos román falvakból összeverődött parasztsereg égette fel a falut, lakosait pedig felkoncolta.

A falu látványosai közé tartozik a református kőtemplom, mely a 13. században épült, a helyi óvoda egyik termében látható Ady emlékkiállítás, Ady-szobor a Kalota partján, valamint a Szent István-szobor.

Források: <https://hu.wikipedia.org/wiki/Kalotaszentkiraly>,

<https://www.parkvendeghaz.ro/kalotaszentkiraly-zentelke.html>,

<https://www.arcanum.com/hu/online-kiadvanyok/MagyarNeprajz-magyar-neprajz-2>

Ambrus Hunor

Házsongárdi temető, híres magyarok sírjai

A Házsongárd dombján található temető története, egészen 1585.május 11-ig nyúlik vissza, hiszen ekkor alapította a kolozsvári közgyűlés a temetőt, a pestisjárvány elején, a várfalaktól délre fekvő domboldalon, amelyek akkor dinnyeföldek voltak. A járvány annyira gyorsan szedte az áldozatait, hogy a temető elég hamar megtelt, ezért tovább terjeszkedett a domboldalon.

Az idők folyamán sokszor kibővítették, ezért jöhetett létre 1739-ben a lutheránus temetőkert, illetve 1840-ben a régi zsidó temető. 1855-ben kezdték rendezni a területet, a gazdátlan sírköveket eltávolították, ezután fákat ültettek és utakat jelöltek ki. A terület nyugati részén gyümölcsöskertek voltak, melyeket a tulajdonosaik a sírkertnek adományoztak, itt alakították ki a szászok temetőjét. Míg a keleti oldalon a zsidó temető helyezkedett el. Majd az első világháború lezárása után, a temetőt a déli irányba bővítették. Kialakították a Hősök Temetőjét. Ide temették el a második világháborúban elhunyt hősokeket is.

Hatalmas emlékművei, szép fekvése, dús növényzete már a 19. század végén ismerté, híressé tette a temetőt. Továbbá ez a legrégebbi temető Európában.

Bármiféle vallási hovatartozástól függetlenül ide temetkeztek az Erdély életére legnagyobb hatást gyakorló tudósok és művészek, befolyásos erdélyi családok illetve itt találjuk a kolozsvári reformáció meghatározó alakjait.

A temető sok nevezetes magyar végső nyughelyeként szolgál:

Többek között Wesselényi Miklós politikus és magyar földbirtokos és idősebb Wesselényi Miklós fia.

Pataki Sámuel híres orvosdoktor és tanár.

Apáczai Csere János híres neveléstudós, filozófus és teológus. Nevéhez fűződik a puritánus etika, és a haladáselmélet.

Kós Károly tanár, magyar népies stílusú építész, író, grafikus, könyvtervező, szerkesztő, politikus.

A temetőben található legrégebbi sírfelirat 1514-ből való és Brassai Sámuelhez kapcsolható.

https://hu.wikipedia.org/wiki/H%C3%A1zsong%C3%A1rdi_temet%C5%91

https://hu.wikipedia.org/wiki/A_H%C3%A1zsong%C3%A1rdi_temet%C5%91_nevezetes_haltottainak_list%C3%A1ja

<https://www.errearra.org/kolozsvar-hazsongardi-temeto>

<https://kirandulastippek.hu/kolozsvar-erdelyi-medence/kolozsvar-hazsongardi-temeto>

Farkas Bence

A Szent-Mihály templom és történelmi jelentősége

A 14–15. században **gótikus** stílusban épült **római katolikus templom**ot 1545 és 1556 között a lutheránusok, 1556 és 1566 között a reformátusok, 1566-tól 1716-ig közel kétévnnyi megszakítással az unitáriusok használták.

A kolozsvári **Szent Mihály-templom** Erdély legkorábbi **csarnoktemploma** és második legnagyobb alapterületű temploma (a brassói Fekete templom után), amely Kolozsvár főterén, a hajdani nagypiacon áll.

Nyugati főkapuját **Zsigmond király** magyar királyi, német császári és cseh királyi címere díszíti, felette **Szent Mihály** szobrával. Alaprajza háromapszisos, hajója 50 m hosszú és 24 m széles; a szentély 20 méter hosszú és 10 méter széles. A szentély tengelyvonalát a védőszent neve napján a napfelkelte vonalához tájolták.

A Szent Mihály-templom története során számos nevezetes történelmi esemény színhelye volt. Falai között közel ötven országgyűlést tartottak. 1551. július 26-án **Izabella királyné** itt adta át **I. Ferdinánd** küldöttének, **Castaldo tábornoknak** a koronát és koronázási jelvényeket, és egyben felmentette a rendeket a hűségesküjük alól – legalábbis Bethlen Farkas későbbi regényes leírása szerint. Visszatérése után, 1556. október 23-án ugyanitt vette át a kormányzást és fogadta a követek hódolatát.

Az erdélyi fejedelmek közül itt iktatták be **Báthory Zsigmond**ot harmadjára (1601. március 27.) és itt választották fejedelemmé **Rákóczi Zsigmond**ot (1607. február 12.), **Báthory Gábort** (1608. március 7.) és **Bethlen Gábort** (1613. október 13.) Amikor **Bocskai István** holttestét Kassáról Gyulafehérvárra szállították, 1607. február 18-án a gyászmenetet megszakítva, a templom előtt állították fel a ravatalt. 1944. május 18-án **Márton Áron** itt mondta el nevezetes beszédét, amelyben elítélte a zsidóüldözést: „Aki felebarátja ellen vét, veszélyezteti a kereszténység kétezer éves munkájának nagy eredményét, az emberek testvériségének gondolatát.”

Források:

<https://szmk.ro/egyhazi/ter/templomaink/szent-mihaly-templom/>

[https://hu.wikipedia.org/wiki/Szent_Mih%C3%A1ly-templom_\(Kolozsv%C3%A1r\)](https://hu.wikipedia.org/wiki/Szent_Mih%C3%A1ly-templom_(Kolozsv%C3%A1r))

Pongó Áron

Békás-szoros

A Békás-szoros egy tektonikus eredetű szurdokvölgy a Hagymás-hegységben és a Békás-patak völgyében. A Békás-szoros a Keleti-Kárpátok egyik legsodálatosabb szurdokvölgye, melyet a Békás-patak vájt ki, nevét is innen kapta. 1971 óta védett terület, és Európa egyik természeti ritkasága. 250-300 méter magas függőleges sziklafalaival az egyik legszebb látogatható szurdokvölgy, mely rendkívül népszerű a turisták körében. Jelenleg a Békás-szoros a Nagyhagymás Nemzeti Park része. A Békás-szorost közrefogó hegycsúcsok: Kis-Cohárd (1344 m), Csiki-bükk (1264 m), Oltár-kő (1154 m) és a Mária-kő (1125 m).

Nagyhagymási Nemzeti Park

Területe 657,5 km². A Nemzeti Parkot 1990-ben alapították. Földrajzilag öt területre oszlik.

A park endemikus növényekkel is rendelkezik, a békási csúdfüvel, mely csak itt található meg a világon. Sok más ritka növény is megtalálható itt például a havasi gyopár vagy a vitézvér.

A nemzeti park területének legnagyobb részét lucfenyőerdők borítják, ennek ellenére a környéken megtalálhatóak az elegyes állományú erdők, szubalpesi legelők és kaszálók, valamint fajgazdag, ritka és bennszülött növényfajokkal borított mészkősziklák. Állatvilága is gazdag fajokban. A lepkék közül él itt Apolló-lepke a hullók és kételtűek közül megtalálható a sárgahasú unka, a tavi béka az alpesi götte, a kárpáti götte, a tarajos götte a foltos szalamandra, a barna varangy, a gyepi béka, az elevenlélő gyík, a keresztes vipera és a rézsikló. Ezen a területen a madarak közül a leggyakrabban előfordulok a hajnalmadár, a háromujjú höcsik, a bajsos sármány, a holló, a siketfajd, az uráli bagoly, a szirti sas és a nagy termetű emlősök közül itt látható a gímszarvas, a zerge, a barna medve a farkas, de található itt eurázsiai hiúz is.

A Békás-szoros látnivalói közé tartoznak:

- Pokol kapuja, Pokol tornáca és Pokol toroka: A szoros három fő része, amelyek lenyűgöző sziklafalakkal rendelkeznek.
- Függőleges falak és vízesések: A Békás-szoros természeti kincsei közé tartoznak a hegyi patakok és a vízesések.
- Oltár-kő: A híres sziklatorony, amely nehezen mászható meg, és a Békás patak áttörését szegélyezi.

Forrás: <https://www.pontmaros.ro/vilaghiru-erdelyi-szurdokvilag-bekas-szoros-latnivalok-es-tudnivalok/>, https://hu.wikipedia.org/wiki/B%C3%A9k%C3%A1s-szoros-Nagyhagym%C3%A1s_Nemzeti_Park

Gémes Hanga GYILKOS-TÓ

A Gyilkos-tó nevééről és kialakulásáról több legenda és teória kering.

A tó magyar neve a Gyilkos-hegy nevéből származik, ami Herbich Ferenc geológus nevéhez fűződik, a hagyomány szerint egy rossz télen a tó jege a székely famunkások alatt beszakadt, más forrás szerint a hegy beomlott a völgybe, és az itt legeltető pásztorokat is maga alá temette, és a vérük festette vörösre a tavat. Román neve a Veres-tó a Vereskő-patak nevéből származik, a tó elnevezését más források alapján a belefolyó patakok vöröses hordaléka miatt kapta.

A tó kialakulásának legendája szerint, egy Gyergyó környékén élő Fazekas Eszter nevű gyönyörű szép leány egy napon a vásárban találkozott egy legénnyel, akivel rögtön egymásba szerettek. A fiút az esküvő előtt elvitték katonának, Eszter azonban hűségesen várta. A sóvárgását a fenyvesben sétálva próbálta enyhíteni, egy zsvány felfigyelt a gyönyörű leányra és elrabolta. A sziklák meghallották a leány kétségbeesett sikoltását, mennydörgéssel és zuhogó esővel „válaszoltak”. Az ézengés miatt a kövek lezúdultak a völgybe és maguk alá temették Esztert és az elrablóját.

Románul: *Lacul Roșu* (Ezt a nevet hivatalossá tették 1936-ban)

- Mélysége: 12 m
- Hossza: 8 km
- A felszín tengerszint feletti magassága 983 méter
- legnagyobb mélysége 10,5 m

A mérések alapján a tó évente 4,88 cm hordalékkal töltődik fel, ami azt jelenti, hogy a 2080-ra a Gyilkos-tó eltűnhet. A feltöltődést hordalékfogó gáttal próbálják megakadályozni, ami a Vereskő patak völgyében és a Juh-patak torkolatának a közelében került kialakításra.

A tó „L” alakú, Cohárd-patak völgyében található, hossza 438 méter a Juh-patak felőli ág, hossza 900 m. A tó színe a vasoxidban gazdagoknak köszönhető, látványát a tóba süllyed erdő korhadt lucfenyői teszik félelmetessé.

Források: <https://visitharghita.com/hu/places/gyilkosto>

<https://kirandulastippek.hu/szekelyfold/gyilkos-to>

<https://hu.wikipedia.org/wiki/Gyilkos-tó>

Orbán Balázs és Szejkefürdő

Csendes Nóra

Orbán Balázs a 19. századi magyar irodalom és tudomány egyik jelentős alakja volt. 1829-ben született Székelyföldön, íróként, utazóként és néprajzkutatóként vált ismertté. Élete során sokfelé járt, Egyiptomban és a Közel-Keleten is. Emellett fotózott és országgyűlési képviselő is volt.

Leghíresebb műve a „A Székelyföld leírása”, amely hat kötetben jelent meg. Orbán Balázs szinte minden székely falut és várost meglátogatott, és részletes leírásokat készített róluk ebben a művében.

Orbán Balázs életének egyik fontos helyszíne volt Szejkefürdő, amely ma Székelyudvarhely része. A szejke zavarost jelent, a hely a gyógyvizéről kapta a nevét. Orbán Balázs annyira szerette ezt a helyet, hogy itt építtetett magának üdülőtelepet, és végrendeletében azt kérte, hogy halála után itt temessék el.

A mai Szejkefürdő emlékhely is egyben. Orbán Balázs sírja egy dombon található, amelyhez egy különleges látványosság, a székelykapu-sor vezet. Az utolsó kaput maga Orbán Balázs állíttatta halála előtt. Ma már tizennégy székelykapu áll a dombon, a legrégebbi 1818-ból származik.

Ez nem csak Orbán Balázs, a “legnagyobb székely” emlékhelye, hanem székelykapu múzeum is.

A székelykapu díszítette a portát. Virágokat, növényeket, madarakat faragtak bele és gyakran színesre is festették. A gazda neve, az építés ideje és üzenet a betérőnek is volt rajta. Ilyen szöveg például: “Szíves vendéglátó e kapu gazdája, de a gonosz embert furkósbottal várja.”

Felhasznált források:

[https://hu.wikipedia.org/wiki/Orb%C3%A1n_Bal%C3%A1zs_\(%C3%ADr%C3%B3s\)](https://hu.wikipedia.org/wiki/Orb%C3%A1n_Bal%C3%A1zs_(%C3%ADr%C3%B3s))

<https://hu.wikipedia.org/wiki/Szejkef%C3%BCrd%C3%B3>

<https://uticelok.home.blog/2020/01/24/szejkefurdo-orban-balazs-siremleke/>

<https://ng.24.hu/kultura/2020/06/10/szekelykapu-kiallitas-szejkefurdon/>

Terhes Zsombor

A Maros – Marosfőtől Szegedig

A Maros egy jelentős kelet-közép-európai folyó, amely Erdély szívéből indul, és hosszú útja során tájakat, városokat köt össze, mígnem Magyarországon, Szeged városánál beleömlik a Tiszába.

A folyó forrása Marosfőn, a Keleti-Kárpátokban található. Ez a kis székely település egy hegyekkel övezett, erdőkkel borított vidéken fekszik, ahol a természet még érintetlen, és a levegő kristálytiszt. A forrásvidéken a Maros még csak egy hegyi patak, ám ahogy halad lefelé, egyre szélesebbé és erőteljesebbé válik. A Maros elsőként Gyergyószentmiklós mellett folyik el, majd Maroshévízen és Szászrégenen keresztülhaladva eléri Marosvásárhelyet, amely a térség egyik legjelentősebb városa. Marosvásárhely gazdasági és kulturális központ, a Marosmenti magyarság fontos szellemi bázisa. A folyó ezen a szakaszon már bővizű és fontos szerepe van az itteni mezőgazdaságban, vízellátásban, valamint a környező természet formálásában. A Maros útja innen tovább vezet Arad felé, amely már a román–magyar határhoz közel helyezkedik el. Ezen a szakaszon a folyó lassabban folyik, szélesebb mederben, és gyakran kanyarog a síkságban. A történelem során ez a folyószakasz gyakran képezett természetes határt. Arad után a Maros átlépi a magyar határt, és folytatja útját Makó irányába. Makó városa már az Alföld része, ahol a Maros továbbra is meghatározó természeti elem. A környéken sokan horgásznak, túráznak vagy pihennek a folyó mentén. Végül a Maros Szegednél éri el útjának végét, ahol egyesül a Tiszával. Itt zárul le a több mint 700 kilométeres út, amely során a hegyvidéki forrástól a síkvidéki torkolatig számos tájat formált.

A Maros folyó régen jelentős gazdasági szerepet töltött be a sószállítás és a halászat terén. Az erdélyi sóbányákból kitermelt só hajókon szállították le a Maroson keresztül egészen Szegedig. Idővel a só kitermelésének és szállításának módszerei a világ változásaival együtt átalakultak. A hajdani marosi sókereskedelem emlékét ma Szegeden a Sóhordó utca és az egykori sóház őrzi. A Maros egykor tiszta vizéről és gazdag halállományáról volt ismert. A folyó mentén élők körében a halászat kedvelt és gyakran generációkon át öröklődő mesterségnek számított. A marosi halászat virágkora a 20. század elejéig tartott. A gyárakból a folyóba engedett szennyvíz súlyos károkat okozott az élővilágban, és a halállomány nagyrészt kipusztult. Napjainkban már csak néhány halász tevékenykedik a Maroson. A Maros folyó mind földrajzi, mind gazdasági értelemben jelentős szerepet töltött be. Erdély hegyeit köti össze a magyar Alfölddel, és hosszú évszázadokon át meghatározó eleme volt az ott élők mindennapi életének.

Forrás:https://www.sulinet.hu/oroksegtar/data/telepulesek_ertekei/Mako/marosvidek/marosvidek_2010_1/pages/001_folyonk_a_maros.htm

Sarnyai Csenge

A Csíksomlyói Búcsú

A Románia középső részén található, Csíkszereda városának keleti részén elhelyezkedő egykori községen, Csíksomlyón állunk. Csíksomlyó 1920-ban, a trianoni békeszerződés (békediktátum) következtében került Romániához, ami előtt a település Magyarország része volt.

Csíksomlyó nem csak kulturális és történelmi szempontból fontos hely, hanem vallási jelentősége is nagy, hiszen Románia ezen településén rendezik meg lassan több száz éve a csíksomlyói búcsút. A csíksomlyói búcsú a kora újkorban kialakult zarándoklat, amely kezdetben a székelység legfontosabb római katolikus vallási eseményének számított, majd az évszázadok során az összmagyarság legjelentősebb keresztény megmozdulásává vált. A csíksomlyói búcsú története egészen 1444-ig nyúlik vissza, amikor IV. Jenő pápa búcsút engedélyezett azoknak, akik segítettek a ferences rendnek templomot építeni Csíksomlyón. Ez az esemény teremtette meg a búcsú hivatalos, egyházi keretét. Azonban a későbbi búcsújárás kezdete a templomban található csodatevő szobornak is köszönhető, ami egy legendás csatához kapcsolódik: a hagyomány szerint 1567-ben Csík, Gyergyó és Kászon katolikus lakosságát János Zsigmond fejedelem erőszakkal próbálta áttéríteni a Szentháromságot tagadó unitárius hitre, de a nép Csíksomlyón gyűlt össze, hogy hitét megvédje. A csata idején az asszonyok, gyerekek és idősek a csíksomlyói templomban fohászkodtak a Szűzanyához, kérve közbenjárását és támogatását a győzelemhez. A hagyomány szerint legyőzték János Zsigmond seregét, majd együtt mentek vissza hálát adni a győzelemért, és megköszönni Szűz Mária segítségét. A búcsú kezdetben Csík, Gyergyó és környéke katolikusait vonzotta, de a 19. században az út- és vasúthálózat kiépülésével egyre több zarándok érkezett távolabbról is. A kommunista időszakban a búcsút betiltották, de kisebb csoportok titokban továbbra is zarándokoltak. A rendszerváltás után a búcsú ismét tömeges lett, ezért a nagymisét a hegyek közötti nyeregben tartják, ahová a zarándokcsoportok is érkeznek, körmenet nélkül.

Csíksomlyó ma is a katolikus székelység híres búcsújáróhelye, azonban már más vallású keresztények is érkeznek (akár év közben is) Somlyóra, hogy Máriát tiszteljék, köszöntsék és érte imádkozzanak. 1990 óta pedig évente több százezer zarándok érkezik Somlyóra, hogy részt vegyen a Szűzanya tiszteletére rendezett körmeneten és szentmisén. A csíksomlyói pünkösdi búcsú többnapos esemény, amelyet szentmisék, virrasztások, gyóntatás és áldoztatás kísér. A fő esemény szombaton zajlik: a körmenet után ünnepi nagymisét tartanak a nyeregben. A búcsú

záró szakaszában a zárandokok hazaindulnak, sokan nyírfaággal díszítve járműveiket, ősi hagyomány szerint.

Források:

<https://karpateuropa.hu/csiksomlyoi-bucusu-tortenete/>

<https://hargitaiertektar.ro/a-csiksomlyoi-punkosdi-bucusu/>

<https://www.programturizmus.hu/ajanlat-csiksomlyoi-bucusu-punkosd.html>

<https://www.szekelyfoldiinfo.ro/Menu/Csiksomlyoi-zarandoklat-punkosdi-bucusu-unnepi-program.html>

Ferenci Boldizsár

Parajd és a Sóvidék – Erdély sókincse és székely öröksége

Parajd Erdély egyik legismertebb települése, Hargita megyében, a Székelyföldön, a Sóvidék nevű történelmi tájegység központjában fekszik. A Sóvidék elnevezés a vidék gazdag sólelőhelyeire utal, hiszen évszázadokon át itt folyt az egyik legfontosabb sókitermelés a Kárpát-medencében. A régió főbb települései közé tartozik Parajd mellett Szováta, Korond, Felsősófalva, Atyha és Sóvárad. A környék máig őrzi a székely-magyar hagyományokat, nyelvet, népi kultúrát.

Parajd legfőbb nevezetessége a hatalmas sóbánya, amely ma is működik, bár az ipari termelés jelentős részét már háttérbe szorította a turizmus és az egészségturizmus. A parajdi sóbányát évente több százezer látogató keresi fel. A bánya föld alatti termei hatalmasak, játszóterek, kápolna, sportpálya és pihenőterek is helyet kaptak bennük. A sós levegő kiválóan alkalmas asztmás és más légúti betegségek kezelésére, ezért sokan terápiás céllal is érkeznek ide.

A bánya közelében található a Sóhegy, egy látványos sóképződmény, amely a felszínen is jelzi, hogy milyen kincs rejlik a föld alatt. Emellett Parajdon sós vizű források, iszapfürdők is működnek, amelyek gyógyhatásuk miatt kedveltek a látogatók körében.

A Sóvidék kulturális szempontból is különleges. A térség szinte teljesen magyar ajkú, többségében székelyek lakják. A hagyományos mesterségek – mint például a korondi fazekasság –, a népviselet, a népdalok és a székely nyelvjárás mind máig élő részei a mindennapoknak. Sok településen működnek néptáncsoportok, kézműves műhelyek, és évente több hagyományőrző rendezvényt is szerveznek.

Összességében Parajd és a Sóvidék egyaránt fontos természeti, gazdasági és kulturális értéket képviselnek. A vidék egyszerre nyújt lehetőséget a pihenésre, gyógyulásra és a székely-magyar hagyományok megismerésére. Erdély szívében ez a régió valóban egyedülálló kincs.

Források: <https://www.salinapraid.ro>
<https://hu.wikipedia.org/wiki/Parajd>
<https://szekelyhon.ro>

Kiss Laura A székelyderzsi unitárius vártemplom

Székelyföld egyik legérdekesebb és legjelentősebb műemléke, kihagyhatatlan látnivaló minden Erdélybe látogatónak. A gelencei templom mellett az egyetlen székelyföldi műemlék, mely az UNESCO világörökség kincsének része.

A templom története

Az írásos emlékekben először 1334-ben említett település domboktól ölelve a Lok-patak völgyében fekszik.

Mai **késő gótikus** formáját a XV. században kapja, a védelmi céllal az 1600-as évek elején erősítik meg, ekkor **várfallal** veszik körül, szuroköntőkkel és lórésekkel látják el. A várfalhoz képest a torony ferde elhelyezkedéséből feltételezhető, hogy egykor egy görbe alaprajzú védőfal vehette körbe a templomot. A torony magassága ma 38 méter. Eredeti magasságát 1866-ban emelték meg 10 méterrel. A támadások elől a falu és környező népe ide hordta és **tárolta élelmét** és takarmányát. A saroktoronyokban lógtak az oldalszalonnák, ezt a hagyományt a mai napig őrzik. Mai formáját több, egymást követő javításnak és erősítésnek köszönhetően nyeri el a XIX. század közepére.

A templom látogatása

Az ötbástyás erődtemplom három egységre tagolt, ezek a **torony**, a **várfal** és a **templom**. A lenyűgöző méretek mellett a már említett templomban talált és téglára vésett **rovásírásos emlék**, valamint a XV. századi **Szent László legendát ábrázoló falképek** kiemelkedő fontosságúak.

A hős lovagkirály történetei egész Erdélyben, de különösen a Székelyföldön nagyon voltak nagyon népszerűek a középkorban. A **székelyderzsi freskóciklus** legszebben kidolgozott jelenetén **Szent László** fojtogatja a kun harcost, miközben a megmentett magyar lány egy baltával levágja a kun lábfejét.

Az erődtemplom **5 m magas fala** a török időkben védelmi célokat szolgált, a déli oldal bástyája a legrégebbi, **megfigyelőtoronyként** használták. A várfal kettős kapui felett, valamint a templomépület teteje alatt **szuroköntő réseket** láthatunk. Innen öntötték az ostromló törökökre a forró szurkot. Vészhelyzetben pedig, mikor már minden kötél szakadt, a templomból a szomszéd faluig futó földalatti alagúton menekülhettek el a falu lakói.

Kuriózum még a délnyugati várfal tövében található **védelmi kút**, a hagyomány szerint évszázadok óta csak ennek vizével szabad keresztelni. A vize tiszta, iható.

A családokon belül öröklődő tárolókat és kampókat a falu hagyományőrző lakossága mind a mai napig használja. A több évszázados rend szerint a tulajdonosok a gabonából minden reggel, a szalonnából pedig csak egyszer egy héten vihettek haza.

A helybeliek hagyományos szalonnatárolási szokása egybefonódott a turizmussal, a látogatók számára igen kedvelt a **kóstoltatás**, melynek keretében az egyik bástyában a füstölt szalonna mellett a környék többi ételkülönlegessége is megízlelhető.

Források:

<https://kirandulastippek.hu/szekelyfold/szekelyderzs-erodtemplom>

<https://erdelyivendeghazak.ro/hu/prg/21/5/szekelyderzsi-unitarius-vartemplom>

Köles Eszter

Petőfi Sándor

Petőfi Sándor az 1848-as forradalom kitörésekor aktívan részt vett a politikai és forradalmi eseményekben. A március 15-i események során a Nemzeti dalt szavalta el, és az egyik vezető szereplője volt a forradalomnak. Miután a helyzet eszkalálódott és a forradalom fegyveres harccá vált, Petőfi csatlakozott a honvédséghez.

Az ő nevéhez fűződik az egyik legismertebb magyar költői életpálya, de a szabadságharcban is aktívan részt vett. 1848 végén, amikor a helyzet Erdélyben kritikusra fordult, Petőfi feleségével, Szendrey Júliával együtt elindult Erdélybe, hogy ott csatlakozzon a Bem József vezette honvédsereghez. Bem József a magyar szabadságharc egyik kulcsfontosságú alakja volt, és Petőfi nagy tisztelettel viszonyult hozzá. Petőfi nemcsak íróként, hanem katonaként is szolgált a szabadság ügyét, segédtisztként és katonaként is harcolt. A szabadságharc erdélyi hadszíntere különösen fontos volt, hiszen itt több súlyos csata zajlott, például Nagyszében, Pisk, és Vízakna környékén. Petőfi számos alkalommal ott volt a csatatereken, és maga is aktívan részt vett a harcokban. Bár nem volt gyakorlott katona, a szabadság iránti elkötelezettsége és hazaszeretete hajtotta, hogy fegyvert ragadjon. A szabadságharc végén, 1849 nyarán, a császári és orosz erők döntő csapást mértek a magyar hadseregére. 1849. július 31-én a segesvári csatában Petőfi is harcolt, de ezen a napon eltűnt. A csata során Bem serege súlyos vereséget szenvedett, és Petőfi nyomai a csata után eltűntek. Halála máig rejtélyes, a pontos körülmények sosem lettek tisztázva. A legvalószínűbb, hogy a csatában elesett, de mivel a holttestét sosem találták meg, számos legenda és spekuláció övezi a sorsát.

Petőfi Sándor öröksége azonban nem csupán az irodalom terén maradt fenn. Az ő hősiessége, hazaszeretete és az eszmék iránti elkötelezettsége, amelyet a forradalom alatt tanúsított, örök példaként él tovább a magyar történelemben. Az ő emléke és költészete ma is meghatározó a magyar nemzeti identitásban.

Forrás:

www.eretsegi.com

tudasbazis.sulinet.hu

Kis-Patik Ádám

Hagyományos erdélyi ételek-Fűszerek világa

Az erdélyi konyha különleges helyet foglal el a magyar gasztronómiai örökségben, hiszen nemcsak az ízek, hanem a hagyományok és a táj kultúrája is tükröződik minden egyes fogásban. Az itt élő népek – magyarok, székelyek, szászok, románok – együtt formálták az évszázadok során azt a gazdag ízvilágot, amelyre ma az "erdélyi konyha" néven hivatkozunk. Ebben a világban az ételek fűszerezése nem pusztán technikai mozzanat, hanem egyfajta szelíd tisztelgés a természet és az ősök tudása előtt.

A fűszerek használata Erdélyben sosem túlzó vagy harsány. Az itteni szakácsok és háziasszonyok mindig is az egyensúlyra törekedtek, olyan harmóniára, amely kiemeli az alapanyagok természetes ízét, de nem nyomja el azokat. Az egyik leggyakrabban használt fűszer a **csombor**, vagyis borsikafű, amely különösen jól illik a nehéz, zsírosabb ételekhez, például a babos vagy káposztás fogásokhoz. A **fokhagyma** már-már szakrális szerepet tölt be az erdélyi konyhában – erőteljes, mégis otthonos íze szinte minden húsos ételben megjelenik. A **pirospaprika**, bár gyakran társítjuk a magyar konyhához általában, Erdélyben is meghatározó: nemcsak a színt, hanem a mélységet is adja a tokányoknak, pörkölteknél és leveseknek.

Nem hiányozhat a **kömény** sem, amely elsősorban a savanyú káposztás ételekben, levesekben és főzelékekben bukkan fel – különösen gyakori a lucskos káposztában vagy a savanyúlevesekben. A **kapor** finom, de karakteres aromája a túrós, tejfölös ételekhez illik a leginkább, de a tökfőzelék elengedhetetlen része is. Az **erdélyi húslevesek** egyik titkos összetevője pedig a **lestyán**, amely friss, zelleres ízt ad a lének, miközben gyógyhatású növényként is számon tartják.

Mindezek mellett a **hagyma** és annak különböző fajtái – vöröshagyma, lilahagyma, újhagyma – szinte minden recept alapját képezik. Nélkülük nem indulhat főzés: ők azok, akik a zsiradékban lassan üvegesre pirulva megágyaznak az ízeknek. Az erdélyi háziasszony nem mérőkanállal, hanem emlékezetből fűszerez – a tapasztalat, az illat és az intuíció vezeti a kezét.

A fűszerek tehát nemcsak ízesítenek, hanem történetet mesélnek. Mesélnek a falusi kertekben termesztett növényekről, a piacok illatáról, a sparhelten rotyogó vaslábasokról, a téli disznóölések közösségi erejéről. Egy tál lucskos káposzta, egy illatos húsleves vagy egy

juhtúrós puliszka nem csupán étel – ezek az ízek egyben kulturális lenyomatok is. A fűszerek által az erdélyi konyha nemcsak táplál, hanem emlékeztet, összeköt, és újra és újra hazahív.

Jellegzetes fűszerek:

- **Csombor (borsikafű):** babételek, töltött káposzta fűszere
- **Fokhagyma:** levesek, tokányok, savanyúságok elengedhetetlen kelléke
- **Pirospaprika:** színt és ízt ad a pörköltöknek
- **Kömény:** levesek, savanyúságok fűszere
- **Kapor:** túrós ételek, tökfőzelék, savanyítás
- **Lestyán:** húslevesek „titkos” fűszere
- **Hagymafélék:** alap minden hagyományos fogáshoz

Források:

<https://erdelyireceptek.ro/kategoria/fuszerek/>
<https://www.nosalty.hu/ajanlo/erdely-kedvenc-izei>
<https://gasztroterkep.hu/szekely-konyha/>

Arany János balladái – Bagóczy Tamás

Arany János a magyar irodalom egyik legnagyobb alakja, aki életé és munkásságát a nemzeti kultúra megőrzésének, gazdagításának szentelte. Különösen kiemelkedő szerepe van a magyar balladaköltészetben, hiszen művei nemcsak a műfaj hagyományait folytatták, hanem új irányokat is mutattak, egyben rendkívül hatást gyakoroltak a későbbi nemzedékekre. Arany János balladái a 19. században magyar társadalom szellemi és erkölcsi kérdéseit is feldolgozták, miközben a művészetek és a folklór hagyományait is megőrizték. Arany balladáiban a hősök gyakran szenvednek a társadalmi igazságtalanságtól, a családi tragédiáktól és a személyes kudarcától, miközben a természet ereje, a sors kegyetlensége is központi szerepet kap. A költő az epikus balladák műfajában dolgozott, amelyben a történetek hősi küzdelmeket, halálos végzeteket, ármányokat és árulásokat tartalmaznak. Az "Ágnes asszony", a "Toldi" vagy a "Hídatavó" olyan művek, amelyek örökre beírták nevét a magyar irodalomba, és amelyek tükrözik Arany János lírai zsenialitását. Az "Ágnes asszony" balladája a bűn és bűnhődés, a szerelmi vágy és a társadalmi normák közötti feszültséget ábrázolja, miközben egy tragikus sors történetét mondja el. A balladák fő jellemzője, hogy a költő egyszerű, mégis mélyen ható szavakkal képes megjeleníteni a drámai helyzeteket. Arany gyakran használja a hirtelen választásokat, a váratlan eseményeket, hogy fokozza a feszültséget és az érzelmi hatást. Egy másik fontos műve, a "Toldi" az eposzi jellegű balladák sorába tartozik. A Toldi története nemcsak a hősiességet és a bátorságot dicsőíti, hanem Arany János egyben a népi hősök erkölcsi és társadalmi értékeit is bemutatja. Toldi Miklós alakja a magyar nép mítoszaival hősi hagyományaival összefonódik, és a költőkülönleges módon képes egy szimbolikus, mégis valóságos hőst formálni belőle. Arany balladái rendkívül gazdagok nyelvi szempontból is. A költő képes volt olyan szavakat és kifejezéseket választani, amelyeket szoros kapcsolatban állnak a magyar népi hagyományokkal, ugyanakkor művészi igénnyel is megformálták. Az ő balladái egyszerre őrzik meg a népi énekmondás varázsát és a magas költészet tökéletességét. Arany saját korában és az utókor számára is megteremtette a magyar balladaköltészet csúcsát. A balladák nemcsak a költői mesterség szépségét és teljességét mutatják be, hanem Arany János egyéni sorsát, erkölcsi kérdéseket és az emberi lélek mélyebb rétegeit is feltárják. A ballada műfaja a maga teljes sötétségében és mélységében ad lehetőséget arra, hogy a költő az emberi élet legfontosabb kérdéseivel foglalkozzon, legyen szó szerelemről, árulásról, bűnről vagy bűnhődésről.

https://hu.wikipedia.org/wiki/Arany_J /<https://irodalomora.hu/arany-janos-balladai/>

Nagyvárad- Szeged kapcsolódásai – Bálint Csanád

Szegedtől 182 kilométerre található annyira, mint Budapest. Budapestre az út közúton 1 óra 37 perc, Nagyváradra azonban 2 óra 42 perc az út mivel nincs autópálya. Autó mellett vonattal, busszal és repülővel is el lehet jutni Szegedről Nagyváradra. Nagyvárad lakosságának, 1910-ben még több mint 90 %-a vallotta magát magyar anyanyelvűnek, ez a szám mára 25 %-ra csökkent, a magyar nyelvet ennek ellenére sok helyen értik, pár szót a legtöbben tudnak, magyarul megszólalni a mai Nagyváradon egyáltalán nem hátrányos.

Nagyvárad és Szeged között több érdekes történelmi és kulturális kapcsolat is létezik:

Történelmi kapcsolatok: Mindkét város fontos szerepet játszott a magyar történelemben. Nagyvárad püspöki székhely volt, míg Szeged kereskedelmi központként fejlődött. A török hódoltság idején mindkét város hasonló sorsot élt át - Nagyvárad 1660-ban, Szeged pedig korábban került török uralom alá. A felszabadítás után mindkettő újjáépült és modernizálódott.

Kulturális és oktatási kapcsolatok: A 19-20. században mindkét városban virágzott a kulturális élet. Szeged egyetemi városként, Nagyvárad pedig jelentős kulturális központként működött. Sok értelmiségi és művész élt kapcsolatban mindkét várossal - például Ady Endre nagyváradi kötődései ismertek, de Szegeden is megfordult.

Építészeti párhuzamok: Mindkét városban található szép szecessziós épületek és hasonló urbanisztikai megoldások a 19-20. század fordulójáról. A 19-20. század fordulóján mindkét városban hasonló urbanisztikai elvek érvényesültek: **Sugárút-rendszer:** Mindkét városban kialakítottak széles sugárutakat. Ezek a Habsburg-kori városrendezési elveket követték.

Mindkét városban a szecessziós épületek gyakran színes mázas kerámiákkal, növényi ornamentikával és mozgalmas vonalvezetéssel készültek. Nagyváradon különösen gazdag a szecessziós örökség, ami részben annak köszönhető, hogy a város a monarchia idején jelentős gazdasági fellendülést élt át. A történelmi Magyarország területén Nagyváradon alakult ki a legteljesebb, egységes szecessziós városkép, ráadásul az utóbbi években szinte az egész belvárost felújították, a szecessziós paloták egytől-egyig régi fényükben pompáznak. Az élénk, pezsgő életű Nagyvárad számos látnivalójával, hangulatos kávéházaival, remek éttermeivel, a belvároson átfolyó Sebes-Körös romantikus partjával, elsőrangú úti cél.

Mai kapcsolatok: A trianoni békeszerződés után Nagyvárad Romániához került, de a kulturális és gazdasági kapcsolatok megmaradtak. Mindkét város a Kárpát-medence fontos központja maradt.

Ady Endre - Borcsik Emma 7. b

Ady Endre 1877. november 22-én született Érmindszenten, Szilágy megyében, református kisbirtokos-családból. Középiskoláit a nagykárolyi kegyesrendi gimnáziumban és a zilahi református kollégiumban végezte. **Ady Endre utált tanulni.** Szülei szerették volna, ha szolgabíró lesz, ezért Debrecenbe írátták be a fiatal Endrét. Debrecen nem tetszett neki, ezért Pesten folytatta a tanulmányait, de az otthonról érkezett tandíjat alkoholra és egyéb dolgokra költötte. Ismét beiratkozott a debreceni egyetemre, de nem járt be az órákra, inkább ivott, verseket írt, és egyszer az egyik diáktársával is párbajozott. Nagyváradra nagy részben már azért ment, hogy szabaduljon debreceni adósságaitól. Az édesapja élete végéig sajnálta, hogy fia nem fejezte be az egyetemet.

Mint újságíró eleinte az egyik debreceni hírlap szerkesztőségében dolgozott, 1900-tól kezdve Nagyváradon folytatta működését. Szerkesztőségi barátaival együtt lelkesedett a francia demokráciáért, velük együtt gyűlölte a vármegyei urak, katolikus papok, császári huszártisztek zárkózott konzervativizmusát. Mikor a Nagyvárad Napló élére került, lapját szabadgondolkodó szellemben irányította.

Verseiről 1906. óta az egész országban beszéltek, máról-holnapra híres ember lett. Sokat utazott külföldön, sokat betegeskedett; később abbahagyta a szerkesztőségi munkát, csak az irodalomnak élt. 1915-ben nőül vette Boncza Bertát, egy erdélyi birtokos nemes leányát, akivel 1911 óta levelezett. Ettől kezdve felesége csucsai birtokán és Budapesten töltötte napjait. Boncza Berta a maga éveikig tartó rajongásának győzelmét ünnepelte akkor, amikor feleségül ment a költőhöz: Ady akkor már testi-lelki rom volt, voltaképpen nem is kívánta a házasságot, úgy ment bele, mint élete legtöbb dolgába: makacsul, kíváncsian, végzetszerűen. Házasságában ő volt a szerencsésebb, mert ragaszkodó asszonyt és hűséges betegápolót kapott neje személyében. A világháború viharai közben a költőt is besorozzák katonának, de irodalmi munkásságára való tekintettel fölmentik a szolgálat alól.

A harctéri összeomlás után a forradalom vezérei lelkesen ünnepelték, de ekkor már nagyon beteg volt. Az egyre fokozódó zavarok idején, 1919. január 27-én halt meg az egyik budapesti szanatóriumban.

Ady Endre korának egyik legellentmondásosabb figurája volt. Már a közélet vele egykorú szereplői is hol a legnagyobb költőegyéniségként, hol pedig a nemzet megkárosítójaként emlegették.

Ez itt Kalotaszeg - Erdély egyik legvarázslatosabb helye *(Ékes Bulcsú Mátyás, 7/B)*

Képzeljünk el egy olyan helyet, ahol a lányok még mindig gyönyörű piros-fekete hímzett ruhákban járnak iskolába, a fiúk pedig büszkén viselik a kalapjukat. Ahol az utcán sétálva hegedűszó hallatszik, és egy régi templom árnyékában valaki réteseket süt.

Kalotaszeg Erdélyben, Kolozsvár közelében található, és nemcsak a hegyei és dombjai miatt különleges, hanem azért is, mert ez egy olyan hely, ahol a hagyományok még mindig élnek. Az emberek büszkék kultúrájukra, és azt nem csak „múzeumba zárva” őrzik - hanem a mindennapi élet részeként. Mitől olyan különleges ez a hely?

Először is a népviseletek. A kalotaszegi lányok viselete olyan, mintha egy népmeséből léptek volna elő: színes szoknyák, fodros blúzok, gyöngyös nyakláncok és piros-fekete hímzések mindenütt. A fiúk sem maradnak el: fekete mellényt és díszes kalapot viselnek. Ezeket főleg ünnepeken - például esküvőkön vagy egyházi ünnepeken - viselik.

Aztán ott vannak a híres hímzések. Kalotaszegen még sokan tudják, hogyan kell kézzel hímezni. A piros, fekete és sárga fonalakkal készült motívumok virágokat, madarakat, sőt néha még csillagokat is formáznak.

És persze a templomok. Ezek régi, fatornyos épületek, gyakran több száz évesek. Ha belépsz, nézz felfelé – a mennyezetet négyzetes „kazetták” díszítik, melyeket kézzel festettek. Minden kazettának saját mintája van, olyan, mint egy népművészeti kirakós!

A kalotaszegi néptánc olyan, mint egy gyors, sodró lendületű beszélgetés - csak éppen lábbal! A legények táncra perdülnek (vagyis szinte „letáncolják” a cipőjüket), a lányok pedig kecsesen forognak, szoknyájuk pörög, gyöngyük csillog. Ezeket a táncokat gyakran kíséri hegedű, brácsa és basszusgítár, és gyakran improvizálnak - vagyis a táncosok nem mindig ugyanazokat a lépéseket követik, hanem egy kicsit „szabadon” táncolnak. A legnépszerűbb táncok közé tartozik a legényes (amit csak a fiúk táncolnak), a csárdás, és a szapora, ami - ahogy a neve is mutatja - nagyon gyors. Még ma is tartanak táncházakat, ahol gyerekek és felnőttek együtt tanulják meg ezeket a lépéseket - és közben jól szórakoznak!

Kalotaszegen ezeket nemcsak megnézheted, hanem ki is próbálhatod. Sok helyen kézműves műhelyeket is tartanak, ahol a gyerekek is belekóstolhatnak ebbe a világba. Szóval, ha egyszer úgy érzed, jó lenne egy időutazás a múltba – de azért wifivel –, akkor Kalotaszeg a te helyed! Itt a néphagyomány nem unalmas tananyag, hanem élő kaland.

Források:

<https://femina.hu/utazas/erdely-kalotaszeg/>
<https://www.arcanum.com/hu/online-kandvairvok/Lexikonok-magyar-neprajzi-lexikon-71DCC/k-72CDA/kalotaszeg-72D1E/>
<https://hu.wikipedia.org/wiki/Kalotaszeg>
https://hu.wikipedia.org/wiki/Kalotaszegi_n%C3%A9pzene_%C3%A9s_%C3%A1nc

Kolozsvár – Fodor Leila 7. b

Erdély legnépesebb városa, nem hivatalosan Erdély fővárosának tekintik.

Már az ókorban lakott volt az ásatások tanúsága szerint. Középkorban várispánság lett, majd 1405-ben szabad királyi városi rangot kapott. A XV. században a lakosság fele magyar volt.

Itt született Mátyás király, majd 1468-ban a Hunyadi Mátyás elleni felkelés vezetőit a főtéren végezték ki. A török kor idején az önálló Erdélyi fejedelemség Kolozsvár fellendülését is jelentette. Kolozsváron több rangos esemény is történt: itt született Bocskai István, aki később Erdély és Magyarország fejedelme is lett. 1585-ben alapította Báthory István Erdély első egyetemét. A fejedelemség fennállása alatt 37 országgyűlésnek adott otthont.

Székely Mózes fejedelem érkezését a magyarok örömmel fogadták, de elkergették a jezsuitákat, ezzel megszűnt a Báthory István által alapított magyar egyetem.

Az újkor idején 3 gyár működött Kolozsváron: dohánygyár, szeszgyár valamint egy gépgyár.

1848-ban mondták ki az Uniót Magyarország és Erdély között. A kiegyezést követően Kolozsvár elvesztette fővárosi szerepét, de a tudományos és kulturális életben betöltött vezető szerepét sikerült megőriznie. 1872-ben alapították a Kolozsvári Magyar Királyi Ferenc József Tudományegyetemet.

1920-ban az I. világháborút lezáró, Versailles-ban aláírt trianoni békediktátum kétharmadával csökkentette a történelmi Magyarország területét. Az egyetem Romániához került és ellehetetlenítették a magyar nyelvű egyetemi oktatást. Ekkor merült fel az egyetem Szegedre költöztetésének gondolata. Nem kevés vélemény szólt az ellen, hogy egy olyan kis országban, mint amilyenné Magyarország vált, felesleges egy szegedi egyetem megalapítása. Szeged azonban óriási anyagi terhet vállalt az egyetem letelepítéséhez. 1930-ban egy hetes ünnepeksorozatot rendeztek az egyetemi fejlesztések befejezésének alkalmából. Az „elmenekült egyetem” 1921 és 1940 közt működött Szegeden. A kulturális és civil kapcsolatok a mai napig igen szorosak a 2 város között. A határon átnyúló programok, pályázatok a civil szervezetek által szervezett ifjúsági programok mind hozzájárulnak annak lehetőségéhez, hogy a két város lakói, különösen a fiatalok megismerjék egymás kultúráját és közösségeit. Mindkét város szellemi központ a mai napig. Legutóbb egy szegedi gimnázium vette fel Báthory István fejedelem nevét Szegeden.

Források: <https://hu.wikipedia.org/wiki/Kolozsv%C3%A1r#T%C3%B6rt%C3%A9net>
https://hu.wikipedia.org/wiki/Kolozsv%C3%A1ri_Magyar_Kir%C3%A1lyi_Ferenc_J%C3%B3zsef_Tudom%C3%A1nyegyetem
<https://www.szeged.hu/cikk/annak-idejen-sokan-megkerdojeleztek-hogy-szegedre-kell-e-telepiteni-a-kolozsvari-egyetemet>
<https://www.trianonmuzeum.hu/index.php?page=post&id=202>

Kolozsvári Farkas utcai templom-Szeged Mátyás téri templom – Govrik Lehel

A Kolozsvári Farkas utcai templom gótikus stílusban épült és a Mátyás téri templom is. Mindkét templom ferences templomnak épült. A Kolozsvári Farkas utcai templom református a Mátyás téri templom római katolikus. Mindkét templom a 15. században épült. A Farkas utcai templom Mátyás király rendeletére épült. Az első dokumentum 1486 szeptember 9-ei keltezésű. A Kolozsvári templom Erdély egyik legrégebbi és legjelentősebb temploma. A reformáció idején lett református és azóta a református közösség központja. A Kolozsvári magyar református közösség szellemi központja. Gyakran tartanak benne koncerteket, kulturális eseményeket. A Mátyás téri templomban is gyakran tartanak orgona koncerteket.

A Farkas utcai templom építészeti jellemzői: - délkelet-Európa legnagyobb egyhajós, hosszú szentélyű, késő gótikus teremtemploma

- csúcsíves ablakok, támpillérek
- hálóboltozata van
- letisztult, puritán belső – fehér falak, „tisztá” ablakok – „halhólyag-motívum”
(református hagyomány)

A szegedi Mátyás téri templom is egyhajós csarnoktemplom. Gyönyörű hálóboltozattal a hajóban, míg a szentélyben csillagboltozat látható. A templom belső berendezése teljesen a barokk ízlést tükrözi.

Mindkét templom előtt egy-egy híres szobor található. Kolozsváron a prágai Szent György-szobor egy másolata található (az eredeti művet 1373-ban készítette a Kolozsvári testvérpár, Márton és György. A Szegedi templom főbejárata előtti kistéren áll a barokk művészet országosan is kiemelkedő alkotása, Szeplőtelen Fogantatás gyönyörű, festett szobraiból álló barokk szoborcsoportja.

Mindkét templom mellett kolostor is volt, de a kolozsvárit lerombolták, majdnem a templomot is 1603-ban, de csak a tetőszerkezetet tették tönkre.

Határtalanul! – Szováta - Tanuló neve: Horváth Máttyás

Hol található Szováta

Szováta városa Romániában, Maros megyében, **Marosvásárhelytől 60 km-re** keletre, a Mezőhavas délnyugati előterében, a Szováta-medencében fekszik.

Története

A környéken már a rómaiak is bányásztak sót, majd a középkorban is folytatódott a kitermelés. A régi mélyedéseket idővel csapadék és folyóvíz töltötte ki, így keletkeztek az első sóstavak.

Lakosság

Első lakói 1578-ban sótermelésre idetelepített elszegényedett szabad székely családok voltak, akiket 1581-ben ugyan elűztek, de rövidesen visszatelepültek.

Szováta bemutatása

Szováta egy híres üdülőváros Maros megyében, Erdély szívében. A város legismertebb nevezetessége a Medve-tó, amely különleges sós vizéről és gyógyhatásáról ismert. A tó alakja medvére emlékeztet, innen kapta a nevét.

Szováta kedvelt turisztikai célpont, főként a nyári időszakban, és különleges mikroklímája is hozzájárul ahhoz, hogy sokan ide látogatnak pihenni és gyógyulni.

Érdekességek

- A Medve-tó 1875-ben keletkezett egy földcsuszamlás következtében.
- A tó vize nyáron gyakran eléri a 30 °C-ot a felszínen, miközben az alsó rétegek sokkal hidegebbek.
- Szováta több mint 90%-ban magyarok lakta település.

<https://hu.wikipedia.org/wiki/Szov%C3%A1ta>

<https://blog.szallas.hu/minden-amit-szovatarol-tudni-erdemes-ime-a-legjobb-latnivalok-es-szallasok/>

Korond és a fazekasság – Kis-Lengyel Dávid 7. b

Korond erdélyi falu a mai Romániában, Hargita megyében. A Sóvidék legnevezetesebb települése, iparművészeti, idegenforgalmi és művelődési központja. Atyha, Kalonda, Pálpataka és Fenyőkút települések tartoznak hozzá. Korondról azt tartják, hogy az az erdélyi település, ahol „minden ember fazekas is” Románia egyetlen helységében sem dolgozik annyi agyagot formáló és díszítő fazekas, mint Korondon. Azt, hogy ki volt az első korondi ember és mikor készült az első korondi kerámia, senki se tudja megmondani, de ha megkérdezzük egy helybeli székely embert, biztos azt a választ kapjuk, hogy ők már ezer éve itt élnek, és valószínűleg nem is téved nagyot, hisz az első írásos említés 1333-ból származik. Akkor kezdett el egyre több korondi a fazekasság felé fordulni, ugyanis az 1562-es székely felkelés eredményeként megszűnt a szabad sóhasználati joga az itt élő embereknek, és a kényszer arra sarkalta a korondiakat, hogy másképp kezdjék el megkeresni a betevő falatot. A sóvidéki földek nem voltak elégségesek arra, hogy elég gabonát és zöldséget teremjenek mindenki számára, így egyértelmű volt, hogy valamivel kereskedni kellene, amely célra pont megfelelt a megművelt agyag. Ez olyan jól ment, hogy 51 évvel később, 1613-ban már panaszt emeltek az udvarhelyszéki fazekasok a korondiak ellen, amikor az udvarhelyi fazekas céh kontárkodással vádolja a korondiakat. 1750-ben Erdély udvari kancellárja, korondi birtokos biztosítja a korondi fazekasoknak, hogy évente 4 vásárt tarthassanak Korondon, ahol szabadon árusíthatják termékeiket. 1820-ban Korondon már ötven fazekas dolgozott. A korondiak nemcsak mázas, de máz nélküli edényeknek is sokféle változatát készítették. A XIX. század közepére már a korondi fazekasok termékei Erdély-szerte ismertté váltak. A néhai "sárkovácsok" utódai, a régi típusú korongokon, a hagyományos edények mellett ma mesteri alkotásokat készítenek. A korondiak a kezdet kezdetétől elsősorban használati edényeket készítettek: puliszka főzőt, fuszulykás fazekat, káposzta főző fazekat, káposzta sarvaló kondért. A szokások átalakulásával a korondi fazekasok munkáiban sok különböző eredetű és színvonalú edényforma, technika, díszítőmotívum és díszítmény található. A korondi fazekasság igazi értékei közé tartoznak a bokályok, tányérok, csicses korsók, kulacsok, szilvaízes fazekak, tálak, lúgos fazekak, tejforralók.

Források:

1. <https://korond.ro/nepmuveszet.html>
2. <https://www.korond-tour.ro/korondi-fazekassag>
3. <https://kepmas.hu/hu/korond-es-korongok-egy-erdelyi-telepules-ahol-minden-ember-fazekas>
4. <https://www.terjhazavandor.ro/a-korondi-fazekassag/>
5. <https://www.facebook.com/falusihagyományok/posts/korondi-fazekass%C3%A1g-a-korondi-ker%C3%A1miak%C3%A9sz%C3%ADt%C3%A9s-kialakul%C3%A1s%C3%A1nak-kezdet%C3%A9n-a-nincstele/780247207476376/>

A székelység – Kiss Jázmin 7. b

A székelyek egy magyar tudatú és magyar nyelvű népcsoport, akik jelenleg leginkább Erdély keleti részén található Székelyföldön élnek. De Brassótól Nagyszebenig húzódó Szászföld magyar ajkú lakosságának nagy része is székelynek vallja magát.

A székelyek Székelyföldön élő magyar népcsoport, akiknek nagyjából 700 ezer fő a létszáma. Ők székelynek tekintik magukat, és a magyar nyelvet beszélik. Az eredetük sok vitát kavart a tudósok és maguk a székelyek körében is. A legelfogadottabb elmélet szerint a székelyek magyar eredetű, de a honfoglalás idején vagy nem sokkal utána különvált népcsoport.

Egyesek szerint más a Kárpát-medencében már korábban jelen lévő népekből származhatnak, de ennek kevés a genetikai vagy nyelvi bizonyítéka. De más a legkülönbözőbb elméletek is léteznek a történetükről. Az viszont biztos, hogy ma is leginkább Székelyföld területén élnek, ami rengeteg természeti és kulturális látnivalót nyújt az odalátogatóknak. Például ott található a Gyilkos-tó, a parajdi sóbánya, a székelyderzsi erődtemplom, a csíksomlyói kegytemplom és még sok más lenyűgöző hely. A hagyományos székely építészet, különösen a faházak, Székelyföld egyik legjellegzetesebb elemei. Ezek általában hosszúkásak és a keskeny oldaluk az utca felé néz. A falvak előtt a székelykapuk álltak, de templomok és temetők előtt is megtalálhatóak. Ezek fából készülnek és két részből állnak, a kis- és nagykapuból. A díszítése rendkívül változatos nem igazán találunk két ugyanolyat. Három részre lehet ezt bontani: faragás, festés és felirat. A faragás minden arra alkalmas felületen megjelenik, de kibontakozni mégis a kiskapu feletti négyszög alakú táblán, a "koronán" tud. Ide a kapu koronájára került a magyar koszorús címer vagy Erdély címere. A kaput régebben csak faragták, de a 18. századtól már gyakran festik is a díszeket. A színezéshez csak piros, fehér, zöld és kék színeket használnak, a kapukon a sárga vagy a lila szín sohasem fordul elő. A feliratok pedig elmaradhatatlan tartozékai. Egyrészt elsődlegesen az építés idejét és az építő és a gazda nevét ismerteti, másrészt jókívánságok, vagy üzenetek vannak a betérőnek. A székelység tehát egy nagyon változatos és különleges népcsoport. Történelmük, hagyományaik és nyelvjárásuk gazdagítja a magyar kultúrát, amit ezért tisztelnünk és őriznünk kell.

Források:

- <https://www.arcanum.com/hu/online-kiadvanyok/Lexikonok-magyar-neprajzi-lexikon-71DCC/sz-73AFD/szekelyek-73BC1/>
- <https://hu.wikipedia.org/wiki/Sz%C3%A9kelyek>
- <https://hu.wikipedia.org/wiki/Sz%C3%A9kelykapu>

Csíkrákos bemutatása – Kiss Léna 7. b

Csíkrákos egy székely falu Erdélyben, Hargita megyében. A falu a Nagy-Homoród völgyében fekszik, és nagyon szép természeti környezete van. Csíkszeredától nincs messze, így könnyen meg lehet közelíteni. A falu híres a történelméről, a régi épületeiről és híres szülötteiről is.

A legismertebb látnivaló Csíkrákoson az erődtemplom. Ez egy nagyon régi templom, amelyet a 15. században építettek. Azért nevezik erődtemplomnak, mert magas kőfalak veszik körül, így régen a falu népe itt keresett menedéket, ha támadás érte őket. A templom belülről is szép, régi freskók és faragott részek díszítik. Ez az épület ma is áll, és nagyon sok turista látogat el megnézni.

A falut a népmesékből ismert Zöld Péterrel is összekapcsolják. Ő egy furfangos, ügyes legényként szerepel sok tréfás történetben. Azt mondják, hogy Csíkrákosról származott. Bár lehet, hogy ő inkább mesealak, mint valós személy, mégis fontos része a magyar népi hagyománynak, és a falu is büszke rá.

Egy másik híres személyiség, aki innen származik, Cserei Mihály volt. Ő a 17. század végén és a 18. század elején élt, és történetíróként vált ismertté. Naplószerű feljegyzéseket írt arról, mi történt Erdélyben az ő idejében – például háborúkról, királyokról és a hétköznapi életről is. Azért fontos, mert az ő írásai segítenek megérteni, hogyan éltek akkor az emberek.

Összefoglalva, Csíkrákos egy olyan hely, ahol a múlt és a hagyományok még ma is élnek. A temploma, híres emberei és szép környezete miatt érdemes megismerni. Én is szívesen látogatnék el oda, hogy élőben is megnézhessem mindezt.

A Békási-víztározó – Kiss Petra 7. b

Az 1950-ben épült Békási-víztározó Románia legnagyobb víztározója. Sokszor csak Békási-tónak nevezik. A tó 1904 m magas Csalhó tövében, Békás közelében található. A Kis-Beszterce óriási tavat alkotott. A partja változatos: néhol meredek sziklafalak, máshol pedig lankás domboldalak és erdők határolják. A tó tengerszint fölötti magassága kb. 500 m, mélysége eléri a 90 métert. Hossza 36 km, felszínének területe kb. 440 négyzetkilométer. 22 falut és 2 temetőt a folyó partjáról magasabb helyre kellett költöztetni, 18.000 lakónak pedig kellett elhagynia az otthonát. A víztározót később a Beszterce folyó felduzzasztásával hozták létre. A gáttal elzárt völgyet 1960 nyarán feltöltötték vízzel. Az építkezésben elhunytak emlékére emlékkeresztet emeltek. A gát 430 m hosszú és 127 m magas. Teljes tárolókapacitása 1,25 milliárd köbméter víz, teljesítménye 210 MW és 6 turbinája van. A gátat főleg rabokkal és politikai foglyokkal építették. A víztározó elsődleges célja a villamosenergia-termelés. A vízerőmű, mely a gát része, az egyik legjelentősebb vízenergiát hasznosító létesítmény Romániában. Ezen kívül a tó jelentős szerepet játszik az ivóvízellátásban, és az öntözésben is, mivel a felhalmozott víz biztosítja a vízellátást a környező települések számára. A víztározó a környék egyik legfontosabb turisztikai látványosságává vált. A nyári hónapokban a tó népszerű a horgászok, vízi sportok kedvelői és kirándulók körében. Sétahajózás lehetősége is adott, a Biacz városából induló kirándulóhajókon. A környéken is sok program vehető igénybe: csónakbérlés és vízibicikli. A gát könnyen megközelíthető Biacz városából, valamint a Ceahlau Nemzeti Park túraútvonalairól. A környék híres a hagyományos moldvai falvakról, faépítészetéről és a vendégszerető lakóiról. Különösen látványos a gát tetejéről nyíló kilátás, ahonnan tiszta időben az egész tó és a környező hegyek beláthatóak. A Békási-tónál érdekes állatok élnek, például márna, pisztráng, őshonos tavi pisztráng, szivárványos pisztráng, küsz, fenékjáró küllő, de akár keszeggel is találkozhatunk. Budapesttől 700 km távolságra található.

Források:

<http://www.gyak.jgypk.u-szeged.hu/index.php?menu=pri&pid=bl2024-716>

<https://hu.wikipedia.org/wiki/B%C3%A9k%C3%A1si-v%C3%ADzt%C3%A1roz%C3%B3>

Az Ezeréves-határ történelmi jelentősége – Kovács Ábel

Az Ezeréves-határ egy különleges és jelentős történelmi helyszín, amely a Magyar Királyság keleti határvonalaként szolgált évszázadokon át. Ma is láthatók az egykori határvonalat jelölő kövek, és a helyek, amelyek körülötte találhatóak, sokat mesélnek a történelemről és a magyar nemzeti identitásról. Ez a terület, amely a mai Románia területén található, nemcsak egy földrajzi hely, hanem egy kulturális és történelmi emlékhely is.

Mi az Ezeréves-határ?

Az Ezeréves-határ a Magyar Királyság keleti határát jelentette. A "Ezeréves" elnevezés azt jelzi, hogy ezen a területen több mint ezer éven keresztül fennállt a magyar állam határa, így a terület sokkal több, mint egy egyszerű földrajzi vonal: fontos szerepet játszott a magyar történelemben. Az Ezeréves-határ a középkori Magyar Királyság védelmi vonalát jelölte, és sokáig fontos szerepet játszott a terület biztonságának fenntartásában.

Miért fontos az Ezeréves-határ?

Az Ezeréves-határ történelmi jelentősége több tényezőben is megmutatkozik. Az egyik legfontosabb, hogy a határvonal védelmet nyújtott a Magyar Királyság számára a keleti támadásokkal szemben, különösen a török hódoltság idején. Az Ezeréves-határ számos csatának, harcnak és történelmi eseménynek adott helyet, és mindez hozzájárult ahhoz, hogy a magyar identitás és kultúra fennmaradjon ezen a területen.

A határvonal mellett a magyar nyelv és vallás megőrzésének is szimbóluma volt, hiszen ezen a területen az emberek még a török uralom alatt is megőrizték hagyományait és vallásukat. Az Ezeréves-határ tehát nemcsak politikai, hanem kulturális és vallási határvonal is volt.

Látnivalók az Ezeréves-határ mentén

Határkövek: Az Ezeréves-határ mentén több mint 300 határkő található, amelyek az egykori Magyar Királyság határait jelölték. Ezek a kövek a történelem szerves részét képezik, és ma is emlékeztetnek minket arra, hogy az Ezeréves-határ több mint egy egyszerű földrajzi vonal – fontos történelmi és kulturális határt jelentett.

Gyimesi-hágó: Az egyik legismertebb helyszín az Ezeréves-határ mentén a Gyimesi-hágó. Itt található a híres vasúti őrház, amely a múltban a vasúti közlekedés biztonságát szolgálta. Ma már turisták látogatják, hogy felfedezzék a hágót és megismerkedjenek a hely történelmével.

Erdélyi túraútvonalak: Az Ezeréves-határ mentén különféle túraútvonalak találhatóak, amelyek lehetőséget adnak arra, hogy a látogatók felfedezzék a környék természeti szépségeit, miközben betekintést nyerhetnek a múltba is. A túrák során a látogatók megismerkedhetnek a terület történelmi jelentőségével és kulturális örökségével.

A Madéfalvi veszedelem – Paku Bence

A Madéfalvi veszedelem egy szomorú, de nagyon fontos esemény a székelyek történelmében. 1764. január 7-én történt, amikor az osztrák katonák megtámadták Madéfalvát, és sok ártatlan embert megöltek. A támadás oka az volt, hogy a Habsburg uralkodók, főleg Mária Terézia, be akarták sorozni a székelyeket a császári hadseregbe. Ez azonban ellenkezett a székelyek régi jogaival. Ők évszázadok óta saját magukat védték, és cserébe nem kellett katonáskodniuk más uralkodók alatt.

A székelyek nem akarták elfogadni ezt az új rendszert, ezért sokan gyűléseken tiltakoztak. A legnagyobb ilyen gyűlés Madéfalván volt, ahol rengetegen összegyűltek, hogy megbeszéljék, mit tegyenek. A császári katonák azonban nem tárgyalni jöttek, hanem fegyverrel léptek fel. Hajnalban, amikor az emberek még aludtak, körbevették a falut, és sortűzet nyitottak. A támadásban körülbelül 200 ember halt meg, köztük nők és gyerekek is.

A túlélők közül sokan elmenekültek a Habsburg Birodalomból, és Moldvába, később Bukovinába költöztek. Ott új falvakat alapítottak, és próbálták továbbvinni a székely hagyományokat. Ma is vannak leszármazottjaik, akik emlékeznek erre a tragikus eseményre.

A Madéfalvi veszedelem nemcsak egy véres esemény, hanem egy szimbólum is. A székelyek szabadságszeretete és összetartása mutatkozik meg benne. Nekem azt tanítja, hogy ki kell állnunk az igazságért, és nem szabad hagynunk, hogy mások elvegyék a jogainkat. Madéfalván ma is áll egy emlékmű, ami erre emlékeztet mindenkit.

Források:

- Dívány: Madéfalvi veszedelem
<https://divany.hu/vilagom/2020/01/07/madefalvi-veszedelem/>
- Rubicon történelmi folyóirat: „1764. január 7. – A madéfalvi veszedelem”
[1764. január 7. | A madéfalvi veszedelem](#)
- Szabados György: Madéfalvi veszedelem – eseményvázlat és háttér
<https://epa.oszk.hu/01300/01343/00025/nemzet.html>

Segesvár titkai – óratorony, Drakula és a szászok nyomában – Rácz Nóra

Az Óratorony – Segesvár őre

Segesvár központjában áll a **64 méter magas Óratorony**, ahonnan gyönyörű a kilátás! A 14. században épült, régen **tanácsházként és városkapuként** működött. A 17. században **mechanikus óra** került rá, melynek bábfigurái minden órában mozognak – például a **Halál figurája**, aki emlékeztet az idő múlására.

Egy monda szerint a **szászkézdiak le akarták másolni** a tornyot, de a segesváriak levágtak a mérőmadzagnál – így a másolat **alacsonyabb lett pár méterrel**.

Drakula – az igazi Vlad Tepes története

Igen, **Drakula** valóban létezett! A **híres vámpírlegendát** egy valós történelmi alak, **Vlad Tepes**, azaz „Karóba húzó Vlad” ihlette, aki **1431-ben Segesváron született**. Az épület, ahol világra jött, **ma is áll**, turisták látogatják.

Vlad hírhedt volt keménységéről: Azért, hogy III. Vlad megszilárdítsa, megerősítse hatalmát és érvényesítse dominanciáját, úgy döntött, hogy bankettet rendez, és meghívta rivális családjainak több száz tagját, akiket leölt és karóba húzatott, mérgeztette a kutakat, és még beteg embereket is „kiképzett”, hogy az ellenség közé férkőzzenek. Ezek miatt félték, gyűlölték – de a románok **nemzeti hősként** tekintenek rá, mert harcolt az Oszmán Birodalom ellen.

Bram Stoker, az 1897-es *Drakula* regény szerzője róla mintázta a híres vámpírt, bár a valós Vlad nem ivott vért – de a „félelmetes” hírneve megmaradt.

A szászok öröksége

Segesvárt a 12. században **német telepések**, azaz **szászok** alapították II. Géza király hívására. Ők építették a város falait, tornyait, és **kézműves céhekbe** szerveződtek – minden mesterségnek külön tornya volt!

A szászok **saját iskolával, bírósággal és tanáccsal** rendelkeztek, és a reformáció után legtöbben **lutheránusokká** váltak. Később a **Habsburgokat támogatták**, ezért elveszítették szabadságukat.

A 20. században sokan **Németországba költöztek**, de nyomaik ma is láthatók a **templomokon, utcákon és tornyokon**.

<https://www.britannica.com/place/Sighisoara>

<https://www.explorecarpathia.eu/hu/romania/segesvar-sigishoara>

<https://www.historyhit.com/facts-about-vlad-the-impaler/>

<https://maszol.ro/belfold/Erdely-legjei-Maros-megye-a-segesvari-oratorony>

A Tordai-hasadék – Retek András

Erdély egyik legismertebb karsztos szurdokvölgye, és a Kelet-Európai-középhegység egyik legjelentősebb geomorfológiai képződménye, három kilométeren át húzódó, meredek falú, mély völgy. A mészkő alapkőzetet az évezredek során kémiai mállás és fluvális erózió formálta – vagyis a víz oldó és koptató munkája. A térséget átszelő tektonikus repedések mentén a víz mélyen bejutott a kőzetbe, így jöhetett létre ez a látványos forma. Nem mennék mélyebben a keletkezésbe, elég annyi, hogy karsztosodás – vagyis a mészkő oldódása – volt a fő folyamat.

Ez a geomorfológiai képződmény nem csak természettudományos szempontból érdekes, hanem kulturálisan is jelentős, mivel a helyhez fűződik Szent László király legendája. A középkori hagiográfia szerint a király a kunok elől menekülve Istenhez fohászkodott, imája meghallgatásra került, és az isteni beavatkozás eredményeként a hegy megnyílt előtte – így jött létre a hasadék. Eme csodának hitt eseményt számos népi énekbe és históriásénekbe belefoglalták, többek között ez is elősegítette Szent László legendájának fennmaradásához és népszerűségéhez. Kulturális szempontból a Szent László-legenda mély nyomot hagyott a népi hagyományokban és a művészetben is. Számos templomi freskó és faragvány ábrázolja a királyt.

Szent László uralkodása alatt a keresztény hit és a királyi hatalom megerősítése volt a legfontosabb cél. László király nemcsak harcokban küzdött meg az ellenségekkel, hanem a kereszténység terjesztésében és az állam megszilárdításában is vezető szerepet játszott. Akkoriban a kunok betörései komoly fenyegetést jelentettek a középkori Magyarországra. A kunok időszakosan betörték a magyar területekre, fosztogattak, és ezzel veszélyeztették a királyság stabilitását. Ez a kor tehát a keresztény és pogány erők küzdelméről, valamint a Magyar Királyság megerősödéséről szól, és Szent László személye ezen harcok és a magyar államiság szimbóluma lett.

A Tordai-hasadék nemcsak természeti csoda, hanem biológiai sokfélesége miatt is különleges hely Erdélyben. A hasadék sajátos mikroklímája lehetővé teszi, hogy ritka növény- és állatfajok éljenek itt, melyek máshol nem vagy csak kevésbé találhatók meg. Például a Tordai bazsarózsa, egy védett, nagy virágú növény, valamint a Kárpáti göte, egy ritka kétéltű, amely a tiszta vízű patakokat lakja. Ez a terület így nem csupán geológiai, hanem ökológiai szempontból is értékes, és szerepel a bioszféra-rezervátumok között, ahol a természetvédelem kiemelt jelentőségű.

A Tordai Sóbánya – Só, történelem és föld alatti csodák – Szegedi Bora

A Tordai Sóbánya Erdély egyik legérdekesebb és legkülönlegesebb helye. Képzeld el egy hatalmas föld alatti világot, ahol nemcsak sót bányásztak évszázadokon keresztül, hanem ma már turisták is sétálhatnak, csónakázhatnak és még mini óriáskereket is kipróbálhatnak a föld mélyén! Ez a sóbánya a romániai Torda város közelében található, és már a római korban is működött.

A só mindig is értékes kincs volt, hiszen régen ezzel tartósították az ételeket, és sokszor fizetőeszközként is használták. A Tordai Sóbánya első írásos említése 1271-ből származik, és évszázadokon át Erdély egyik legfontosabb sólelőhelye volt. A bányászat 1932-ben ért véget, de a bánya azóta új szerepet kapott: ma már turisztikai látványosság és egészségügyi központ. A bánya egyik különlegessége a mérete: több hatalmas csarnok is található benne, amelyek mélyen a föld alatt húzódnak. A legnagyobb terem a Rudolf-tárna, amely 80 méter hosszú, 50 méter széles és 40 méter magas – ez majdnem akkora, mint egy katedrális! A föld alatt lévő tavon csónakázni is lehet, a világítás pedig színes és hangulatos, ami még varázslatosabbá teszi a helyet.

A Tordai Sóbánya levegője különösen tiszta és jótékony hatású, ezért sokan látogatják asztmás vagy más légzőszervi betegségek kezelésére is. A mélyben egyfajta „sóbarlang-klíma” uralkodik, amely segít megtisztítani a tüdőt. Nem véletlen, hogy külön erre a célra is kialakítottak kezelőhelyiségeket.

A sóbánya ma már modern látogatóközpontként működik. Van benne múzeum, sportpálya, játszótér, sőt, még pingpongasztalok is. A látogatók lifttel vagy lépcsőn juthatnak le a föld alatti termekbe, ahol mindenki találhat kedvére való programot, akár csak nézelődni, akár szórakozni szeretne.

A Tordai Sóbánya nemcsak Erdély, hanem egész Románia egyik legérdekesebb látványossága, amely évente több százezer turistát vonz. Aki egyszer ellátogat ide, biztosan nem felejtí el a különleges hangulatot, a sókristályok csillogását és a föld alatti nyugalmat.

Felhasznált források:

Wikipédia: Tordai sóbánya – https://hu.wikipedia.org/wiki/Tordai_sóbánya

Salina Turda hivatalos oldala – <https://www.salinatorda.eu>

Wikipédia angol nyelvű szócikke: Salina Turda – https://en.wikipedia.org/wiki/Salina_Turda

A nagyenyedi vártemplom, a Kápolna-domb és a két fűzfa története – Tóth Réka

Erdélyben, a Maros partján fekvő Nagyenyeden áll egy templom, amely nemcsak egyházi épület, hanem egy város, sőt egy közösség emlékezte is. A **nagyenyedi vártemplom** több mint 700 éve figyel a város történéseit. Falai látták a tatárjárást, a törökidulást, a szabadságharcokat, és túléltek mindent, amit a történelem rázúdított.

A templom, ami túlélte mindent

A templom tornya a 13. században épült, eredetileg óratoronynak. A templomhajót a 15. század végén csatolták hozzá. Gótikus és barokk stílusjegyek keverednek rajta, de igazából nem a külseje teszi igazán különlegessé, hanem az, amit képvisel: állandóságot egy olyan világban, ami folyamatosan változik.

Az épület többször is megsérült: 1241-ben a tatárok dúlták fel, 1599-ben és 1658-ban újabb támadások érték. 1704-ben osztrák katonák gyújtották fel, 1849-ben román felkelők pusztították el a várost. Mégis újra meg újra felépült – ahogy a közösség is mindig talpra állt.

A Kápolna-domb és harminc diák emléke

1704 tavaszán, amikor a várost az osztrák hadsereg ostrom alá vette, a **Bethlen Kollégium** harminc diákja úgy döntött: nem menekül, hanem megpróbálja megvédeni, amit fontosnak tart – iskoláját, hitét, városát. A harcban mindannyian életüket vesztették.

Őket temették el a **Kápolna-dombon**, amely ma is Nagyenyed egyik fontos emlékhelye. Itt áll az emlékmű, amely nemcsak a harminc diák hősiességére emlékeztet, hanem arra is, hogy a legnagyobb bátorság néha egészen fiataloktól származik.

A két fűzfa legendája

A domb mellett egykor két fűzfa állt. A legenda szerint ezek a fák azokból a botokból nőttek, amiket a harcba induló diákok vágtak maguknak. A történetet **Jókai Mór** is feldolgozta *A nagyenyedi két fűzfa* című elbeszélésében. A fák évtizedekig álltak, mintha őrizték volna a múlt emlékét.

Források:

Mandiner.hu – A nagyenyedi vártemplom

Krónika Online – A templom felújítása

Jókai Mór: *A nagyenyedi két fűzfa* – gutenberg.org

Gyulafehérvár-Hunyadiak síremléke – Boldizsár Villó 7. b

Gyulafehérvár: Romániában, Fehér megye székhelye.

Március 22-én a város mellett csapott össze Hunyadi János hada Mezid bég 15 ezres seregével.

Először a török, majd néhány nap múlva a megerősödött magyar sereg győzött.

Itt választották az erdélyi rendek fejedelemmé [II. Rákóczi Ferencet](#).

[1848–49](#)-ben innen irányították a magyarok ellen harcoló császári és román csapatokat.

Az 1602 és 1603-ból fennmaradt gyulafehérvári magyar nyelvű jegyzőkönyvekből kiderül, hogy a város lakóinak többsége, a város összes tanácsosa, élén a bíróval mindegyik magyar nemzetiségű volt. A 10. és 11. században épült római katolikus székesegyház a legszebb épület az erdélyi középkori romantika stílusában, és fontos emlékműnek számít a korai erdélyi középkori építészet terén. [Hunyadi János](#) és [Jagelló Izabella](#) magyar királynénak a sírjai is itt találhatóak.

Hunyadi János: magyar hadvezér, az ország egyik leggazdagabb földesura valamin, 1446 és 1453 között a [Magyar Királyság kormányzója volt](#). Több [déli vármegye ispánja](#), valamint [erdélyi vajda](#). [Hunyadi László](#) és [Mátyás](#) édesapja. Vereséget szenvedett az [1444-es várnai csatában](#) és az [1448-as második rigómezei csatában](#), az 1443–44-es „[hosszú hadjárata](#)” a [Balkán-hegységen](#) át, valamint az [1456](#) győzelem, amelyben a szultán által vezetett török sereget győzte le kiemelkedő hadvezéri hírnevet szerzett számára. A [pápa](#) elrendelte, hogy a keresztény templomok harangjai minden [délben szóljanak](#), hogy az imádkozók a harcolókért fohászkodhassanak. Azóta is minden délben szól a templomi harangok a nándorfehérvári győzelem emlékére. Hunyadi János nem sokkal élte túl győzelmét, Kapisztrán Jánossal együtt a táborukban kitört [pestisjárvány miatt](#) [1456. augusztus 11-én Zimonyban](#) haltak meg. A gyulafehérvári székesegyház északi mellékhajójában három Hunyadi síremléke áll: ifjabb Hunyadi Jánosé, Hunyadi János öccsége, Hunyadi János kormányzóé és Hunyadi Lászlóé. Hunyadi János síremlékében csak a két hosszanti oldal korabeli, a rövid oldalak és a fedőlap 16. századi. A hosszanti oldalak csatajelenetet és fogolykísérést mutatnak meg. A lábán oroszlánon nyugtató páncélos vitézt formáló fedlap található. A nyugvó alak jobb keze felől egy angyal a Hunyadi-család címerét tartja, rajta a gyűrűt tartó hollóval. A bal felőli angyal kezében a címerpajzson egy ágaskodó farkas látható. Ezt egyértelműen a Szapolyai család címerével azonosítják. Az ifjabb Hunyadi Jánosról, a törökverő hadvezér öccséről keveset tudni. Születésének ideje ismeretlen, halálának évét 1440-re, vagy 1441-re teszik. János bátyjával együtt viselte a szörényi bán címét 1439-től haláláig. Valószínűleg egy török elleni csatában esett el. Gyulafehérvárott temették el, de földi maradéka nem a síremlékében nyugszik.

Székelyudvarhely (a legmagyarabb város) - Patel Salena

Székelyudvarhely egy szép kis város Erdélyben, Romániában, a Hargita lábánál, ahol sok magyar ember él. A megye második legnépesebb városa. A lakosságról: 2011-ben 34 257 lakosból 32 198 magyar, 832 román, 19 cigány, 7 ukrán, 8 német és 3 más anyanyelvű volt, 1184-en nem vallották be az anyanyelvüket. A látnivalókból is több van ami szép vagy érdekes. Például: az egyik legismertebb látnivaló a Székely Támadt vár, ami egy régi vár maradványa. Érdekes megnézni, mert régen itt védték a várost. A főtéren sok híres ember szobra látható. A tér rendezett, szép virágokkal és fákkal. A Haáz Rezső Múzeumban meg lehet nézni régi tárgyakat és képeket a székelyek életéről. Tanulságos és érdekes kiállítások vannak. A város mellett van a Szejkefürdő, ahol sok székelykapu sorakozik. Itt található Orbán Balázs sírja is, aki híres székely író volt. Meg még van itt több iskola, templom, park. A híres emberekről pedig. Itt született Tomcsa Sándor aki híres író és humorista volt. Dávid Ferenc aki az unitárius egyház alapítója volt és még Benedek Elek aki mesemondót aki rengeteg magyar népmesét gyűjtött össze és ma is sok gyerek olvassa a meséit. A székely hagyományokat a mai napig őrzik. Ünnepeken sokan viselnek népviseletet, van néptánc-oktatás és gyakran tartanak népzenei koncerteket is. A népi mesterségeket is bemutatják a vásárokon, például fafaragást, szövést és mézeskalács készítést. A székely kapuk nagyon híresek szépen faragott, díszes fákakuk, amiket a házak elé tesznek. Ezek a hagyományok összekötik az embereket, és megmutatják, milyen gazdag a székely kultúra. A székely ételek nagyon finomak és laktatóak. Régen a székelyek egyszerű alapanyagokból főztek, például krumpliból, káposztából, kukoricalisztből és húsból. Sokat használnak fűszereket mint fokhagyma vagy csombor és szeretnek füstölt húst enni. Néhány híres és ismert székely étel: Székelykáposzta- savanyú káposzta, hússal, sok tejföllel. Puliszka- kukoricakása, amit túróval, szalonnával vagy tejföllel esznek. Töltött káposzta- kis káposztagombócok hússal töltve, gyakran füstölt hússal főzve. Székely gulyás- sűrű egytálétel káposztával és sok hússal. Juhtúrós galuska- puha nokedli juhtúróval és szalonnával. Káposztás kocka- tésztás étel pirított káposztával. A székelyek persze még a humorukról is híresek. Vannak viccek, amiket „székely vicceknek” hívnak. Ezekben általában egy székely bácsi van, aki nagyon okos, de keveset beszél és mindig jól megmondja a magáét. Például: Székely bácsi utazik a vonaton, vele szemben ül egy úriember, aki már vagy fél órája figyel. Egyszer csak megszólal:-Bocsánat, de maga nem beszél sokat, ugye? A székely bácsi bólint:- Én is észre vettem. Székely gyerek kérdezi az apjától:-Édesapám, meddig él egy ló? – Ha meg nem döglük, sokáig. De a székelyek magyarul beszélnek, de egy kicsit másképp, mint például mi. Ez azért van, mert sok régi szót és kifejezést megőriztek, amit máshol már nem nagyon használnak. Ezt hívják székely tájszólásnak vagy székely beszédnek.

“Déva vára és Kőműves Kelemenné – Egy ballada, amely örökre velünk marad”- Elek

Sára 7/b

A Déva várának legendája és a Kőműves Kelemen asszony balladája a magyar néphagyomány két legismertebb és legmeghatóbb története. Nemcsak a régi korok világát idézi meg, hanem olyan kérdéseket is felvet, amelyek ma is aktuálisak: meddig mehet el az ember céljaiért, és mennyi áldozatot képes hozni?

A történetben Déva vára épül, de minden éjjel összedől. A mesterek végül arra a következtetésre jutnak, hogy emberi áldozatok nélkül nem sikerülhet a mű. Megállapodnak abban, hogy az első ember feleségét, aki másnap ételt hoz a férjének, befalazzák. A sors úgy hozza, hogy ez történetesen Kelemen, a kőfaragó felesége lesz.

A ballada ereje abban rejlik, hogy egyszerre szól a hitről, a sorsról és az emberi fájdalomról. Kelemenné alakja nemcsak az áldozatvállalást, hanem a női erőt és méltóságot is megtestesíti. Bár sorsa tragikus, története örökre beágyazódik a magyar kultúra falai közé – akárcsak ő maga Déva várának kövei közé.

A történet az építkezés, az önfeláldozás és a közösség céljai közötti konfliktust szimbolizálja. Az a döntés, amely Kőműves Kelemen és társai vállán nyugszik, örök erkölcsi dilemmát vet fel: vajon szabad-e egyéni áldozattal biztosítani egy nagyobb közösségi célt? A válasz sosem egyszerű, és talán éppen ez adja a ballada időtálló erejét.

Déva vára ma is áll Erdély szívében, romjai a történelmi múlt mementói. A vár látványa sokak számára nemcsak egy régi épületet, hanem a történet mély emberi mondanivalóját is felidézi. A legenda a művészetekben is tovább él: számos irodalmi feldolgozás, színházi adaptáció és népzenei feldolgozás örökíti meg Kelemenék tragédiáját.

Ez a ballada nem csupán egy szomorú történet, hanem figyelmeztetés és tanítás is: az emberi élet értékéről, az összetartozásról, a hitről és az idő próbáját kiálló emlékezetéről. Kőműves Kelemenné emléke nemcsak Déva várának falait erősítette meg – hanem a magyar lélek mélyén is maradandó helyet kapott.

Déva Vára: Hadi értéke igazán csak a 17. században volt, mikor Lippa átengedése után egyedül ez a vár állhatott ellen egy esetleges további török invázióknak a Maros völgyében – a helyzet azonban gyorsan változott, és szerepe egyre csökkent, bár teljesen csak a 18-19. század fordulóján veszítette el jelentőségét.

Az Aradi vértanúk – A szabadság hősei – Ökrös Attila

1848–49-ben a magyar nemzet szabadságra vágyott. Egy szabad, független országot szerettek volna, ahol a magyar emberek maguk dönthetnek a saját sorsukról. Ez nem tetszett az osztrák uralkodónak, így háború tört ki. Ez volt az 1848–49-es forradalom és szabadságharc.

A magyar honvédsereg sokáig sikeresen harcolt, de végül az orosz cári hadsereg segítségével leverték a magyarokat. A szabadságharc leverése után az osztrákok bosszút álltak: tizenhárom magyar tábornokot halálra ítélték. Őket hívjuk ma Aradi vértanúknak, mert 1849. október 6-án Aradon kivégezték őket.

A különleges az, hogy ezek az emberek nemcsak magyarok voltak. Volt köztük német, örmény és szerb származású is, de mind ugyanazért harcoltak: a magyar szabadságért. Néhány híres név közülük: Damjanich János (szerb származású), Kiss Ernő (örmény származású), Aulich Lajos (német származású)

Haláluk előtt sokan hősiezen és büszkén viselkedtek. A legenda szerint Damjanich János még a vesztőhelyen is megcsókolta a kivégzőosztag katonáinak kezét, mondván: "Éljen a haza!"

Az Aradi vértanúk példaképek lettek. Megmutatták, hogy a szabadságért érdemes harcolni, még akkor is, ha az életünket kell adni érte. Október 6. az ő emléknapjuk lett. Ilyenkor iskolákban, megemlékezéseken idézzük fel a bátorságukat.

Források:

- Rubicon történelmi magazin
- Magyar Elektronikus Könyvtár-Aradi vértanúk életrajzai
- Wikipédia: Aradi vértanúk (saját szavaimmal)

A Szent Mihály templom – Kecskés Alex – 7. b

Ha Erdélyben, különösen Kolozsváron járunk, van egy hely, amit nem lehet kihagyni, ez pedig nem más, mint a Szent Mihály templom. Már mesziről is feltűnik a város szívében álló, magasba lévő tornyával, ami az egyik legmagasabb templomtorony egész Romániában. De ez a templom nemcsak mérete miatt különleges – hanem a története és a hangulata miatt is. A Szent Mihály templom gótikus stílusban épült, és a munkálatok még a 14. században kezdődtek. Képzeljük csak el, milyen volt akkoriban egy ekkora építkezés! A templomot több szakaszban fejezték be, és számos történelmi esemény tanúja volt az évszázadok során. Például itt választották meg több erdélyi fejedelmet is – tehát nem csupán vallási, hanem politikai jelentősége is volt. Ez azt mutatja, hogy a templom mindig is központi szerepet játszott a város életében. Szent Mihály, a templom névadója, az égi seregek vezére, akinek alakja sok templom kapuján is feltűnik, karddal és mérleggel a kezében. Ő a jó és a rossz harcának egyik legfontosabb alakja a keresztény hagyományban, és sokan tekintenek rá úgy, mint az igazság és az erő szimbólumára. Belépve a templomba, egy másik világ tárul elénk. A boltívek, a színes ólomüveg ablakok, a hatalmas belső tér egy különleges atmoszférát teremtenek. Itt minden kőnek, minden részletnek története van. A padokban ülve az ember könnyen el tud merülni a gondolataiban, vagy akár csak csendben gyönyörködni az építészet szépségében. A templom az idők során több felújításon is átesett, de mindig megőrizte eredeti hangulatát. A legutóbbi restaurálás során nagy figyelmet fordítottak arra, hogy a lehető legtöbb eredeti elemet megtartsák. Ennek eredményeként a látogatók most úgy láthatják a templomot, ahogyan évszázadokkal ezelőtt is kinézhetett. Nemcsak vallási eseményeknek ad otthont, hanem kulturális rendezvényeknek is. Koncertek, kiállítások és közösségi események színesítik a templom életét. Egy orgonakoncert például egészen különleges élményt nyújt ebben az akusztikailag is lenyűgöző térben. A Szent Mihály templom tehát több mint egy épület – ez egy élő emlékezhely, ahol a múlt és a jelen találkozik. Egy hely, ahol az ember megállhat egy pillanatra, elgondolkodhat, vagy egyszerűen csak gyönyörködhet a történelemben és az emberi alkotóerőben.